

SÄRTRYCK UR

Annales Societatis Litterarum Humaniorum
Regiae Upsaliensis

Kungl. Humanistiska
Vetenskaps-Samfundet
i Uppsala

Årsbok 2024–2025

Grammatiskt och semantiskt genus i svenska och franska med komparativa och typologiska utblickar

Av Hans Kronning

Svenskan

Ärans och hjältarnas språk! Hur ädelt och manligt du rör dig!
Ren är som malmens din klang, säker som solens din gång.
Vistas på höjderna du, där åskan och stormarna tala,
Dalarnas lägre behag äro ej gjorda för dig.
Spegla ditt anlet i sjön, och friskt från de manliga dragen
Tvätta det främmande smink, kanske det snart är för sent.

Franskan

Jollrande hoppar du fram och ljuger och komplimenterar,
Dock är din artighet täck, dock är ditt läspande sött.
Hylla vi längre dig ej som drottning för systrarna alla,
Ännu som sällskapsdam lyssna vi gärna till dig.
Skona oss blott för din sång; den är som en dans av de döve:
Fötterna röra de väl, takten förnimma de ej.
Esaias Tegnér, *Språken*, 1817

Gustaf: Jag är feminist och mina pronomen är *han/honom*.

Tone: Jag är feminist och mina pronomen är *hon/henne*.

Anders: Jag är egoist, mitt är *JAG!*

Facebook, 29.02.2024

Le français, langue masculine

Marie Darrieusecq, 28.02.2009

Hen et la quête de l'égalité en Suède. L'égalité des sexes est depuis longtemps au cœur des préoccupations politiques, sociales et éducatives suédoises.

Nathalie Le Bouteillec, 2020

Le thème de l'écriture inclusive fut récemment au cœur d'une de ces controverses sur la langue, la plus ardente de ces dernières années. [...] Le débat soulignait un problème inédit – la langue serait porteuse d'inégalité.

Danièle Manesse & Gilles Siouffi, 2019

1. INLEDNING*

Genus är en språklig kategori och det är som sådan som genus ska studeras här. Termen genus används emellertid också om icke-språkliga kategorier, som biologiska och sociala kategorier:

Genus (engelska *gender*) är ett begrepp som används inom genusvetenskapen för att urskilja kön som en biologisk kategori med utgångspunkt i reproduktion, från sociala och kulturella beteenden och förståelser som antingen ”manliga” eller ”kvinnliga”. Genus anses formas kring de normer och förväntningar som finns på kvinnor och män i det samhälle de lever i medan kön, i det här sammanhanget, ofta avser biologiska skillnader. Genus som analytiskt begrepp möjliggör granskning av normativa binära förståelser av kön, men också av normöverskridande identiteter och praktiker. Var gränsdragningen mellan kön och genus går diskuteras både inom och utanför genusvetenskapen. (*Centrum för genusvetenskap*, Uppsala universitet, 2024, uu.se/centrum/genusvetenskap)

La notion de « genre », introduite dans les sciences sociales depuis les années 1970, signifie qu'être « homme » ou « femme » (statut social, normes de comportement, rapport au corps, traits de personnalité *etc.*) a un contenu et des conséquences sociales variables suivant les groupes sociaux et les époques. Les études de genre reposent sur un double consensus : d'une part la différence des sexes est une construction sociale, et d'autre part les catégories masculin et féminin sont systématiquement hiérarchisées, symboliquement et pratiquement. On peut y ajouter un troisième pilier, méthodologique : le genre n'est pas seulement un objet d'étude, c'est une grille de lecture qui enrichit l'analyse de tout phénomène social. (Gasquet 2010: 431)

'Begreppet "genus", som introducerades inom samhällsvetenskaperna på 1970-talet, innebär att det att vara "man" eller "kvinna" (social status, beteendenormer, förhållande till kroppen, personlighetsdrag *etc.*) har ett innehåll och sociala konsekvenser som varierar beroende på sociala grupper och tidsperioder. Genusstudier vilar på en dubbel konsensus: å ena sidan är könsskillnaden en social konstruktion, och å andra sidan är kategorierna manligt och kvinnligt systematiskt hierarkiskt ordnade, både symboliskt och praktiskt. Man kan också lägga till en tredje metodologisk pelare: genus är inte bara ett studieobjekt, det är en analysram som berikar förståelsen av alla sociala fenomen.'

Den *språkliga kategorin*, som ej nämns i de ovanstående citaten, kan avse substantiv, adjektiv och pronomen, samt artiklar och substantiv- och adjektivsuffix.

---

* Jag tackar Fernando Bermúdez (spanska), Rogier Blokland (finska, språktypologi), Östen Dahl (språktypologi), Jonas Granfeldt (franska), Merja Kytö (finska), Björn Melander (nordiska språk), Josep Soler Carbonell (katalanska), Lars-Göran Sundell (franska) och Jan-Ola Östman (finska) för värdefulla synpunkter.

”Varje substantiv har ett inneboende grammatiskt genus” (SAG II: 58). Substantiven är därför grammatiska *kongruensgivare*, medan adjektiv och artiklar är grammatiska *kongruensmottagare*.¹ Pronomen kan vara både *kongruensmottagare* och *kongruensgivare*.²

Språk kan helt sakna grammatiskt genus, som fallet är med finska (Corbett 2013, Karlsson 2006a: 474) och turkiska (Renström *et al.* 2022: 2, Lewis 1978: 25). Enligt en typologisk studie (Corbett 2013) saknar mer än hälften av världens språk grammatiskt genus, närmare bestämt 145 av de 257 undersökta språken. Språk kan ha genus för pronomen (*he, she, it*) men sakna genuskongruens för substantiv (*the author, the book*) och adjektiv (*the big man, the big woman, the big book*) som engelska. När det gäller svenska och franska har dessa språk genuskongruens för substantiv (*en tavla, ett bord*), adjektiv (*en vacker tavla, ett vackert bord*) och pronomen (*tavlan – den är vacker, bordet – det är vackert*), men skillnaderna mellan de två språkssystemen är långt ifrån obetydliga.

I det följande kommer *språkligt genus* att definieras som bestående av *grammatiskt genus*, som ibland benämns *formellt genus* (Dubois *et al.* 1999, Yorkston & De Mello 2005: 226) och som SAG (II, s. 58) kallar ”inneboende grammatiskt genus”, och av *semantiskt genus*: ”In any gender system, there is a generally semantic-based principle assigning gender to animate nouns and noun phrases” (Dahl 1999: 101). För semantiskt genus är betydelsedistinktionen mellan *animatum* och *inanimatum* central. Enligt Wessén (1979: 20) är ”den äldsta indoeuropeiska genusdifferentieringen [...] utan tvivel den mellan animatum och inanimatum, mellan det levande, aktiva och det livlösa, passiva”.

I svenskan utgörs *grammatiskt genus* av *utrum* (*en man, en kvinna, en tavla*) och *neutrum* (*ett bord, ett barn*). Grammatiskt substantivgenus uttrycks som *artikelgenus*: obestämd artikel (*en, ett*) och bestämd artikel (*-en, -et*). Med andra ord är substantivet kongruensgivare och artiklarna kongruensmottagare. Etymologiskt är *utrum* (lat. ’endera av två, dvs. mas-

¹ Undantagsvis kan ett substantiv som kongruensgivare ge upphov till olika genus hos kongruensmottagarna beroende på deras ställning i satsen som när det gäller det franska plurala substantivet *gens* (’människor’, ’folk’): *Toutes* [femininum] *ces belles* [femininum] *et élégantes* [femininum] *gens sont arrivés* [maskulinum] *au bal avec des habits resplendissants*. (vitruvelinguistique.olqf.qc.ca, 2025) – ’Alla dessa vackra och eleganta människor anlände till balen i praktfulla kläder.’

² När det gäller språktillägnelse av genuskongruens har ”previous research [...] shown that [...] gender agreement in a language such as French is just as easy for the mono- or bilingual child [...] as it is difficult for the (adult) L2 learner” (Granfeldt 2005: 164). Granfeldt (2005: 176–177) visar att en- och flerspråkiga barn i mycket tidig ålder lär sig att behärska genuskongruens i franska, vare sig det gäller artiklar eller adjektiv som kongruensmottagare. Han visar också att för svenska andraspråksinlärare av franska är det svårare att bemästra adjektivkongruens än artikelkongruens (Granfeldt 2005: 183–184).

kulinum och femininum') ett tvådelat genus, medan *neutrum* (lat. *ne-uter*, ingentdera, dvs. varken maskulinum eller femininum) är ett odelat genus (Elmiger 2023:1–2, SO 2021: *neutrum*, *utrum*, s.v., SAOB 1947: *neutrum*, s.v., 2012: *utrum*, s.v.). Den term som används på franska för det svenska grammatiska genuset *utrum* är oftast *le genre commun* ('det gemensamma genuset'), ibland *l'utre*.

I franskan utgörs *grammatiskt genus* av *maskulinum* (*un homme* 'en man', *un tableau* 'en tavla') eller *femininum* (*une femme* 'en kvinna', *une table* 'ett bord'). Grammatiskt substantivgenus uttrycks bl.a. i form av *artikelgenus*: obestämd artikel (*un*, *une*), partitiv (*du*, *de la*) och bestämd artikel (*le*, *la*, *l'*).³ Partitiv artikel i singular, som uttrycker 'obestämd mängd', anger de grammatiska genusen maskulinum (*du*, *de l'*) (1) och femininum (*de la*, *de l'*) (2) i singular:

1. En 2018, parmi les adultes, 44,3 % des fumeurs de cigarettes ont déclaré avoir acheté **du tabac** à l'étranger au moins une fois au cours des douze mois. (lesechos.fr, 19.07.2019)
'År 2018, bland vuxna, angav 44,3 % av cigarettrökarna att de hade köpt *tobak* utomlands minst en gång under de senaste tolv månaderna.'
2. Ajouter **de la farine** si la pâte est trop humide, ajouter **de l'eau** si la pâte est trop sèche. (purvitae.fr, 30.06.2021)
'Tillsätt *mjöl* om degen är för fuktig, tillsätt *vatten* om degen är för torr.'

Grammatiskt genus är *arbiträrt*, vilket innebär att det inte entydigt svarar mot semantiskt genus (*maskulinum* eller *femininum*) hos *animata* eller *inanimata*: alla *animata* substantiv har inte uttralt grammatiskt genus (*ett barn* är neutrum) och alla *inanimata* substantiv har inte neutralt grammatiskt genus (*en tavla* är utrum). "Grammatical gender, also referred to as arbitrary gender, applies", enligt Ayoun (2007: 131), "to all nouns animate or inanimate, concrete or abstract". Inom den uttrala *animatum*-kategorin uttrycker inte alla substantiv maskulint eller feminint semantiskt genus som *en man* eller *en kvinna* gör. Vissa uttrala substantiv har könsneutralt semantiskt genus (*en elev*).

Semantiskt genus är till skillnad från grammatiskt genus *motiverat*: substantiv som *man* och *kvinna*, *bror* och *syster*, *kung* och *drottning* betecknar de två semantiska genusen maskulinum och femininum. Det

³ Framför vokal elideras den bestämda artikelns vokal: *l'abcès* (*un abcès* 'en böld') och *l'abbaye* (*une abbaye* 'ett kloster').

könsneutrala semantiska genuset (*en elev, ett barn*) är också motiverat: det betecknar en individ som tillhör ett av de två semantiska genusen maskulinum och femininum men anger inte vilket. I franska ”semantically motivated gender categories account”, enligt forskning rapporterad av Ayoun (2007: 131), ”for only 10.5% of all [...] nouns”.

Semantiskt genus är alltid underordnat grammatiskt genus i språk som har grammatiskt genus, men även språk som saknar grammatiskt genus, som finska, har semantiskt substantivgenus – *mies* (’man’), *nainen* (’kvinna’), *veli* (bror), *sisko* (’syster’) –, men substantiven kan inte vara kongruensgivare. Ett språk skulle i princip kunna sakna substantiv för ’man’ och ’kvinna’ och bara ha ett substantiv för ’människa’. Därmed skulle språket i fråga inte ha semantiskt substantivgenus för ’man’ och ’kvinna’. I vissa fall kan det också, om än undantagsvis, finnas semantiskt substantivsuffixgenus som i finskans *kuningas* (’kung’, jfr tyska: *König*) och *kuningatar* (’drottning’ jfr tyska: *Königin*).

De begreppsliga relationerna mellan grammatiskt och semantiskt genus framgår av Figur 1.

GRAMMATISKT GENUS					
Utrum			Neutrum		
SEMANTISKT GENUS					
Animatum			Inanimatum	Inanimatum	Animatum
Maskulinum	Femininum	Könsneutralt genus			Könsneutralt genus
<i>en man</i>	<i>en kvinna</i>	<i>en elev</i>	<i>en tavla</i>	<i>ett bord</i>	<i>ett barn</i>
(<i>en författare</i>)	(<i>en författarinna</i>)	<i>författare</i>			

Fig. 1: Grammatiskt genus hos svenska substantiv.

Omdefinieringen av språkligt genus till att omfatta både grammatiskt och semantiskt genus motiveras av den kognitiva konstruktionsgrammatikens syn på språket (Langacker 1987, 2008). Enligt denna består språket av form-betydelseförknippningar hos *språkliga konstruktioner*: morfem, ord, fraser, satser och meningar. En följd av denna definition av språkliga konstruktioner är att gränsen mellan grammatik och lexikon är graduell. Betydelsen av substantivet *man* är ’(a) fullvuxen (b) mänsklig (c) varelse (d) av hankön’ (SO 2021: jfr *man* och *person*, s.v.). Av dessa betydelsekomponenter är ’av hankön’ den som befinner sig närmast grammatiken, bl.a. eftersom pronomengenuset har grammatiskt maskulint och feminint genus (*han* och *hon*) i svenska, vilket inte är fallet vare sig i finska *hän* (’han, hon, hen’) eller i turkiska *o* (’han, hon, hen, den, det’) (Lewis 1978: 25).

Det finska pronomenet *hän* används bara om animata, medan det turkiska pronomenet *o* också används om inanimata. Den maskulina betydelsekomponenten i det svenska substantivet *man* och det finska substantivet *mies* ('man') kan därför sägas utgöra substantivets inneboende semantiska genus.

Det som gör att frågan om *språkligt genus* för närvarande tilldrar sig uppmärksamhet är de förändringar av de olika *språkliga "strategier"* som svenskan och franskan tillämpar för att uppnå de olika ideal som olika *samhällsideologier* har givit upphov till. Det rör sig i första hand om jämställdhet mellan män och kvinnor. Simone de Beauvoir (1949) som en av feminismens föregångsgestalter hävdade att kvinnor betraktades som hörande till *le deuxième sexe* ('det andra könet'). Det kan i detta sammanhang vara värt att notera att Adolf Noreen (1904: 304) redan i början av 1900-talet skriver att "ett så modernt språk som t. e. nysvenskan" präglas av "ett modernt åskådningssätt i kvinnofrågan [...], hvartill flertalet svenskar nu höjt sig".

Dessutom har en annan samhällsideologi givit upphov till ett "tredje kön", nämligen ett *icke-binärt kön*. Detta är ett socialt konstruerat kön vilket, enligt den här framförda hypotesen, inte entydigt kan sägas ha lett till att svenskans eller franskans språkssystem fått ett nytt icke-binärt *grammatiskt genus*.

Däremot kan konstateras att de två språkssystemen fått ett nytt grammatiskt och semantiskt genus som kommer att definieras som *könsneutralt genus*, exempelvis svenskans pronomen *hen* och franskans pronomen *iel*, vilka inte behandlas vare sig i den svenska referensgrammatiken (SAG 1999) eller i den motsvarande franska referensgrammatiken (GGF 2021). Svenskans *hen* utgör ett nytt grammatiskt och semantiskt pronomen-genus. Vissa fall av substantivgenus, som kan analyseras som könsneutralt semantiskt genus, har olika grammatiskt genus i svenska – *en elev* och *ett barn* – och i franska: *un témoin* ('ett vittne') och *une victime* ('ett offer').

Genusdiskussionerna rörande de båda språken har olika utgångspunkter och förutsättningar.

När det gäller svenskan framställs "könsneutralitet" (*neutralité genrée*) som den språkliga strategi som bör tillämpas. Uppsala universitet ger som myndighet följande instruktioner:

Använd ett genusmedvetet språk. Hellre "lärare", "skådespelare" och "riksdagsledamot" än "lärarinna", "skådespelerska" och "riksdagskvinna". "Hen" är ett könsneutralt pronomen som du kan använda på framför allt två sätt. Dels som ett alternativ till "han eller hon" när könstillhörigheten är okänd, oväsentlig eller ska osynliggöras. Dels för att omtala personer som inte identifierar sig som han eller hon. (uu.se/medarbetare, 23.01.2025)

När det gäller franskan framställs däremot ”könspecification” (*spécification genrée*) som den språkliga strategi som bör tillämpas för att synliggöra ”det andra könet”: *un auteur* (’en författare’) och *une autrice* (’en författarinna’). Somliga anser dessutom att *l’écriture inclusive* (’det inkluderande skrivsättet’) (Alpheratz 2018, Manesse & Siouffi 2019a) bör vara den språkliga strategi som bör tillämpas i skriftspråket. Detta innebär att ”det andra könet” ska inkluderas på ett annat sätt än genom ”könspecification”: *un.e auteur.rice* (’en författare’). Om ”det inkluderande skrivsättet”, skulle ha använts i svenska skulle motsvarigheten till den franska konstruktionen kunna vara *en författar.rinna*. Konstruktioner som *un.e auteur.rice* kan inte uttalas: de är inte *oralisables* (’uttalbara’) (Manesse & Siouffi 2019b: 9).

Det är möjligt att det mer eller mindre medvetna ”valet” av ”könsneutralitet” respektive ”könspecification” som språkliga strategier i svenska respektive franska påverkats av de båda språkens grammatiska genus-system. I svenskan kan detta ”val” ha påverkats av att de flesta animata substantiv har *utrum* som grammatiskt genus (*en författare*, *en författarinna*), medan i franskan motsvarande substantiv har *femininum* respektive *maskulinum* som grammatiska genus (*un auteur*, *une autrice*). Skillnaden framgår bl.a. av obestämd artikel som kongruensmottagare från det kongruensgivande substantivet: en artikelform i svenska (*en*), två i franska (*un* och *une*). I detta sammanhang kan också påpekas att det svenska femininsuffixet *-inna* har oklar grammatisk status, eftersom *författarinna* har *utrum* som grammatiskt genus. Suffixet *-inna* betraktas därför här tentativt som en språklig markör för semantiskt genus.

I engelska och i andra språk är det inte helt ovanligt att termer som *gender-inclusive language* och *gender-neutral language* används synonymt (Manesse & Siouffi 2019b: 8)

Det ”inkluderande skrivsättet” är omstritt i den franskspråkiga världen. I november 2017 förbjöd den franske premiärministern, Édouard Philippe, användningen av ”det inkluderande skrivsättet” i ”officiella texter” och kort därefter förbjöd utbildningsministern också användningen i skolväsendet (Manesse & Siouffi 2019b: 6).

Till det inkluderande skrivsättets främsta belackare hör Franska Akademien, som framhåller att det är skadligt för franskans användning och begriplighet:

Au moment où la lutte contre les discriminations sexistes implique des combats portant notamment sur les violences conjugales, les disparités salariales et les phénomènes de harcèlement, l’écriture inclusive, si elle semble participer de ce mouvement, est non seulement contre-productive pour cette cause même, mais nuisible à la pratique et à l’intelligibilité de la langue française.

(« Lettre ouverte sur l'écriture inclusive », Carrère d'Encausse & Lambron 2021)

'Vid en tidpunkt då kampen mot könsdiskriminering innefattar strider som särskilt rör våld i hemmet, löneskillnader och trakasserier, är det inkluderande skrivsättet, även om det verkar vara en del i denna rörelse, inte bara kontraproduktivt för detta ändamål, utan också skadligt för användandet och begripligheten av det franska språket.'

Forskning baserad på experiment med *eye-tracking* ger i viss mån Franska Akademien rätt, ty den tyder på att läsning försvåras när texten tillämpar det inkluderande skrivsättet tills läsaren hunnit vänja sig vid det (Tibblin *et al.*, under utg.).

Att uttrycket "det inkluderande skrivsättet" används speglar också att i det franska språkssystemet är avståndet mellan skrift och tal betydligt större än fallet är i svenska, vilket ofta leder till uttryck för genus i många fall bara finns i skrift i franska.

Ofta anses oppositionen mellan två grammatiska genus, eller som i nynorskan (Enger 2024: 10) och i latinet (Ahlberg 1932: 10–11, Petitmangin 1963: 7) tre grammatiska genus (*maskulinum*, *femininum*, *neutrum*)⁴, vara så beskaffad att ett av de grammatiska genusen är *omarkerat* medan det andra genuset (eller de andra genusen) är *markerat* (*markerade*) (Dubois *et al.* 1999). Att en språklig form är *markerad* innebär att den är längre än den omarkerade formen ur fonologisk och/eller grafematisk synvinkel.

När det gäller *artikelgenus* i svenska (*en*, *ett*, *-en*, *-et*) är varken utrum eller neutrum markerat eller omarkerat. I franska finns det inte heller någon skillnad i markeringsgrad för bestämd artikel (maskulinum *le*: två fonem, två grafem; femininum *la*: två fonem, två grafem). Däremot är obestämd artikel i maskulinum omarkerad (*un*: ett fonem, två grafem), medan obestämd artikel i femininum är markerad (*une*: två fonem, tre grafem). Att ett av de grammatiska genusen är omarkerat tolkas ibland i ideologiska sammanhang som att det semantiska genuset maskulinum på ett diskriminerande sätt utgör den språkliga utgångspunkten (Vallauri 2025: 2) som i *författare* vs *författarinna* och i det indefinita pronomenet *man*.

Analyserna som framläggs i fortsättningen bygger på följande hypoteser:

- Språkligt genus analyseras med fördel som bestående av grammatiskt genus och semantiskt genus i språk som har grammatiskt genus som svenska och franska.

⁴ När det gäller franska, spanska och italienska och rumänska (Maiden 2016: 101–102) har det diskuterats om dessa språk har (rester av) det grammatiska genuset *neutrum* (Anscombe 2011: 316–318).

- Semantiskt genus är också tillämpligt på språk som saknar grammatiskt genus.
- Grammatiskt genus är arbiträrt.
- Substantivens grammatiska genus är kongruensgivare.
- Personliga pronomen är både kongruensmottagare och kongruensgivare.
- Semantiskt genus är motiverat.
- Semantiskt genus är alltid underordnat grammatiskt genus.
- Ett av de grammatiska genusen kan inte alltid entydigt analyseras som markerat.
- Svenska och franska kan inte entydigt sägas ha ett icke-binärt grammatiskt genus.
- Svenska och franska har ett könsneutralt grammatiskt pronomen-genus.
- Franskans ”inkluderande skrivsätt” används som ett könsneutralt grammatiskt och semantiskt substantivgenus i skriftspråket.

Det bör framhållas att substantivgenus är den centrala genuskategorin och att en fullständig behandling av genus i svenska och franska skulle kräva en genomgång av de båda språkens alla substantiv, då det finns många undantag och särfall: ”there is not nor can there be much systematicity in studies of these kinds, as they are mostly concerned with individual words” (Härmä 1999: 610).

Alla kvantitativa uppskattningar i det följande är subjektiva och bygger dels på den lätthet eller svårighet varmed ett visst genus har kunnat beläggas, dels på andras subjektiva kvantitativa uppskattningar, exempelvis i ordböcker, grammatikor och vetenskapliga artiklar.

Här behandlas först substantivgenus tillsammans med artikelgenus och substantivsuffixgenus (§ 2), sedan adjektivgenus tillsammans med adjektivsuffixgenus (§ 3) och sist pronomengenus (§ 4) i svenska och franska. I slutordet (§ 5), och även i tidigare sektioner, ges typologiska och komparativa utblickar.

2. SUBSTANTIVGENUS

2.1 Inledande översikt

En översikt över substantivgenus i svenska och franska ges i Figur 2 och 3. Den största skillnaden mellan de två genusystemen är att i svenska utgörs grammatiskt genus av *utrum* (*n*-genus) och *neutrum* (*t*-genus) (Fig. 2) och

att i franska utgörs grammatiskt genus av *maskulinum* och *femininum* (Fig. 3).

GRAMMATISKT GENUS					
Utrum			Neutrum		
SEMANTISKT GENUS					
Animatum			Inanimatum	Inanimatum	Animatum
Maskulinum	Femininum	Könsneutralt genus			Könsneutralt genus
<i>en man</i>	<i>en kvinna</i>	<i>en människa</i>	<i>en bok</i>	<i>ett bord</i>	<i>ett barn</i>
<i>(en författare)</i>	<i>(en författarinna)</i>	<i>en författare</i>			
<i>Bertil</i>	<i>Karin</i>	<i>en elev</i>			
<i>Alexander</i>	<i>Alexandra</i>	<i>Alex</i>			

Fig. 2: Substantivgenus i svenska.

GRAMMATISKT GENUS					
Maskulinum			Femininum		
SEMANTISKT GENUS					
Animatum		Inanimatum	Animatum		Inanimatum
Maskulinum	Könsneutralt genus		Femininum	Könsneutralt genus	
<i>un homme</i> 'en man'	<i>un homme</i> 'en människa'	<i>un livre</i> 'en bok'	<i>une femme</i> 'en kvinna'		<i>une table</i> 'ett bord'
<i>un enfant</i> 'ett barn'	<i>un enfant</i> 'ett barn'		<i>une enfant</i> 'ett barn'	<i>un enfant</i> 'ett barn'	
	<i>un.e enfant</i> 'ett barn'			<i>un.e enfant</i> 'ett barn'	
	<i>un témoin</i> 'ett vittne'			<i>une victime</i> 'ett offer'	
<i>un auteur</i> <i>un.e auteur.rice</i> 'en författare'	<i>un.e auteur.rice</i> <i>un.e auteur.trice</i> <i>un.e auteur.ice</i> <i>un.e auteur.ice</i> 'en författare'		<i>une autrice</i> <i>une auteure</i> <i>un.e auteur</i> <i>un.e auteur.ice</i> <i>un.e auteur.rice</i> 'en författarinna'	<i>un.e auteur.rice</i> <i>un.e auteur.trice</i> <i>un.e auteur.ice</i> <i>un.e auteur.rice</i> 'en författare'	
<i>Cyril</i>			<i>Sylvie</i>		
<i>François</i>			<i>Françoise</i>		
	<i>Dominique</i>			<i>Dominique</i>	

Fig. 3: Substantivgenus i franska.

2.2 Semantiskt och grammatiskt substantivgenus: man och kvinna

Substantivgenus för *man* och *kvinna* är semantiskt *maskulinum*⁵ respektive *femininum* och grammatiskt *utrum* (1–2):

3. Netflixs nya miniserie *En riktig man* är underhållande (filmtopp.se 02.05.2024)
4. Jag läste insändaren ”Befria skolorna från feminism” och undrar: vad är *en riktig kvinna*? (dalademokraten.se, 08.05.2015)

I franskan sammanfaller grammatiskt och semantiskt genus för motsvarande substantiv – *homme* och *femme* –, vilket framgår av att substantiven är kongruensgivare i (5) till kongruensmottagarna obestämd artikel (*un, une*) och det attributiva adjektivet (*vrai, vraie*):

5. Selon moi, l'idée même d'*un « vrai » homme* ainsi que d'*une « vraie » femme* n'est qu'une fiction, un drôle de cliché, rien qu'une fausse idée. (fr.quora.com)
'Enligt mig är själva idén om en ”riktig” man och en ”riktig” kvinna bara ett påhitt, en konstig kliché, en felaktig idé.'

Det könsneutrala substantivet *människa* har *utrum* som grammatiskt genus (4–5):

6. *En människa stod* bredvid honom. [...] – Irlam [den unge matret-hövdingen], är du där? Jag är Solivero, hvars son du mördat. (Bergman, Hjalmar, 1906, *Solivero. Prins af Aeretaniën*, litteraturbanken.se)
7. På spårvagnen satt jag i tio minuter och funderade på om *människan* som stod bredvid mig var en kille eller tjej – det var verkligen svårt att lista ut. (erlingmark.com)
8. Johannes svarade och sade: *En människa* kan intet taga om det icke bliver givet *henne* från himmelen. (*Bibeln*, 1917, Johannes 3: 27)
9. Nicolas Vinding Refns oemotsägbara styrka är hans laserblick på sakerna som de är, så också på *människan*. *Hon* är enligt hans iakttagelse inte god, inte ond heller, *hon* kan vara båda. (alba.nu)

---

⁵ Enligt Hellquist (1970, s.v.) betyder *man* 'i äldre tid både ”man” och ”kvinna”' och är bildat med sanskritstammen *mānu-*.

Om nominalfraserna *en människa* och *människan* har specifik referens, uttrycker de könsneutralt semantiskt genus (6–7). Om dessa nominalfraser har icke-specifik referens uttrycker de också könsneutralt semantiskt genus (8–9), men feminint pronomengenus (*hon*, *henne*) används för att referera anaforiskt till nominalfraserna (8–9) (SAG II: 61).⁶

I franska utgörs motsvarigheten till *människa* av ett av de två homonyma substantiven *homme*₁ och *homme*₂: det första betecknar en mänsklig varelse av manligt kön ('man') och det andra en mänsklig varelse i allmänhet oavsett biologiskt kön ('människa'). Latinets *homo* betecknade däremot en mänsklig varelse i allmänhet (från *humus* 'jord', *homo*, ursprungligen 'född av jord') och *vir* betecknade en mänsklig varelse av manligt kön (Rey 2010, s.v.).

Denna homonymi försvårar användningen av substantivet *homme* som uttryck för könsneutralt semantiskt genus ('människa'), även om nominalfrasen *un homme* med specifik referens (10) naturligen tolkas som 'en man', medan samma nominalfras med icke-specifik referens (11, jfr 9) naturligen tolkas som 'en människa':

10. Le mardi 13 août au matin, **un homme** est parti d'un hôtel à Auch (Gers) sans payer. (centrepresseaveyron.fr, 14.08.2024)
'Tisdagen den 13 augusti på morgonen lämnade en man ett hotell i Auch (Gers) utan att betala.'
11. Jean répondit: **Un homme** ne peut recevoir que ce qui lui a été donné du ciel. (*Jean 3 : 27*, biblia.com)
'Johannes svarade och sade: *En människa* kan intet taga, om det icke bliver *henne* givet från himmelen.' (*Bibeln* 1917)
'Johannes svarade: *Ingen* får något som inte ges *honom* från himmelen.' (*Bibeln* 2000)

Konstruktionen */les/ droits de l'homme* ('människans rättigheter') (12), som svarar mot svenskans *mänskliga rättigheter*, ersätts av dem som uppfattar denna konstruktion som icke könsneutral med konstruktionen */les/ droits humains* (13), som stöds av motsvarande konstruktioner i övriga romanska språk (spanska *derechos humanos*, katalanska *drets umans*, portugisiska *direitos humanos*, italienska *diritti umani*, rumänska *drepturile omolui*):

⁶ Enligt Hellquist (1970) har *mænniskia* i fornsvenskan, som inte hade genuset utrum, feminint grammatiskt genus. Ordet är en substantivering av adjektivet *mænsker* ('mild, givmild'), bildat till *man* ('man, människa').

12. Le 10 décembre 1948, les 58 États Membres qui constituaient alors l'Assemblée générale ont adopté la Déclaration universelle des **droits de l'homme** à Paris au Palais de Chaillot. (un.org)
'Den 10 december 1948 antog de 58 medlemsstater som då utgjorde generalförsamlingen den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna i Paris på Palais de Chaillot.'
13. Une approche de la coopération au développement fondée sur les **droits humains**. (diplomatie.gouv.fr, 2019)
'Ett angreppssätt för utvecklingssamarbete baserat på mänskliga rättigheter.'

2.3 Semantiskt och grammatiskt substantivgenus: yrkesbeteckningar

Yrkesbeteckningar, som har uttralt grammatiskt genus, illustrerar hur semantiskt substantivsuffixgenus utvecklats i svenska (Fig. 4). Yrkesbeteckningarnas grammatiska genus är utrum (*en författare, en författarinna*).

GRAMMATISKT GENUS			
Utrum			
SEMANTISKT GENUS			
Substantiv med maskulint eller könsneutralt suffix		Substantiv med femininsuffix	
Maskulinum	Könsneutralt suffix	Yrkesutövare	Hustru till yrkesutövare
	<i>författare</i>	<i>författarinna</i> (†)	
	<i>lärare</i>	<i>lärarinna</i> (†)	
	<i>skådespelare</i>	<i>skådespelerska</i>	
<i>doktor</i>	<i>doktor</i>		<i>doktorinna</i> (††)
<i>domare</i>	<i>domare</i>	<i>domarinna</i> (††)	

† = mer eller mindre ålderdomligt; †† = ej längre brukligt

Fig. 4: Semantiskt substantivsuffixgenus i svenska.

Substantivsuffixet *-are* är bildat till verb (*författ-a*). Det anger det som yrkesutövaren ägnar sig åt ('författa').⁷ Numera uppfattas det som ett könsneutralt suffix för yrkesbeteckningar (14–16). Tidigare var det ett

⁷ Suffixet *-are* används också om *inanimata* som betyder 'maskin som utför något', som i *gräsklippare* ('klipper gräs') och *utombordare* ('driver båt'). Det motsvarande franska suffixet, *-teur*, används på liknande sätt, som i *amplificateur* ('förstärkare', 'maskin som förstärker /ljud/, *Dico en ligne Le Robert*, s.v.: 'appareil destiné à augmenter l'amplitude') och *radiateur* ('värmeelement', 'maskin som utstrålar värme', *Dico en ligne Le Robert*, s.v.: 'appareil de chauffage').

maskulint suffix (17) som stod i paradigmatisk motsats till det feminina suffixet *-arinna* (18). Det går dock fortfarande att belägga (19–20) och tas fortfarande upp i SAOL (2015, s.v.), men inte i SO (2021, s.v.):

14. Den *tyske* tecknaren och **författaren** Wolf Erlbruch får det svenska bokpriset Alma. [...] *Han* är en känd **författare** i Tyskland. (sverigesradio.se, 04.04.2017)
15. Veckans boktips [...] ”Don’t Shoot the Dog!” är en bok skriven av Karen Pryor. *Hon* är en känd **författare** och expert på hundbeteende. (klemminghundar.se, 04.01.2023)
16. *Karolina* Ramqvist (f. 1976) är **författare** bosatt i Stockholm. Hon debuterade 1997. (albertbonniersforlag.se)
17. Sistnämnda inköptes af **författaren** August Strindberg i en lumpaffär på 1880-talet vid Berzelii park och förvärfvades sedemera av Nordiska Museet (*Fataburen*, 1911, Stockholm: Nordiska museet, s. 159)
18. *Ellen* Keys lifsåskådning och verksamhet som **författarinna** (Titel på bok av Carl David af Wirsén utgiven 1900)
19. Porträtt av **författarinnan** Selma Lagerlöf. (stockholmskallan.stockholm.se, 02.12.2021)
20. Systerskap är ingen kvinnlig tradition säger *Virginie* Despentès, den franska filmaren och **författarinnan** som *Ramqvist* ofta hyllat. (dagensarena.se/magasinetarena/karolina-ramqvist-och-lolitasyndromet/, 13.12.2012)

Även när det gäller *lärare* och *lärlarinna* har det maskulina suffixet tidigare stått i motsats till det feminina suffixet (21–22). Även i detta fall går det fortfarande att belägga (23) och tas upp i SAOL (2015, s.v.) och dessutom i SO (2021: ’något ålderdomligt’, s.v.):

21. Vid läroverket fanns en gammal **lärare** som gemenligen kallades *Putte*. (Hallman, Axel & Elmgren Wilhelm, 1868, *Förr och nu eller En småstads mysterier*, s. 164, litteraturbanken.se)
22. På den tiden hade vi en gammal **lärlarinna** i historia, *fröken* Kullström, och *henne* voro vi särskilt otäcka emot. (Tång, Melita, 1932, *Ett aprilskämt*, s. 171, litteraturbanken.se)
23. Den 27 juni ringde han 112 och sa att han strypt en *kvinn*a i 70-årsåldern, som varit hans **lärlarinna**. (expressen.se, 31.10.2019)

Tidigare stod också *skådespelare* och *skådespelerska* i paradigmatisk motsats till varandra med hjälp av det maskulina och feminina suffixet (24–25). Även numera står dessa suffix mot varandra när det är relevant för att skilja yrkesbeteckningens semantiska genus åt (26–27). Både SAOL (2015, s.v.) och SO (2021, s.v.) har med *skådespelerska* utan registermarkör. Dessutom används *skådespelare* med könsneutralt semantiskt genus (28):

24. Ni har erkänt er vilja skilja er vid er hederliga man och legat på famnen av en *skådespelare*, och hvem vet hvad vidare kunnat hända. (Palmblad, Vilhelm Fredrik, 1845–1848, *Den hemlighetsfulle Gästen*, litteraturbanken.se)
25. Ni kunde möjligen i *henne* uppfostra en *skådespelerska* av rangen. (Bjursten, Herman, 1850, *Ödets lek I*, s. 187, litteraturbanken.se)
26. Phosworks söker en *skådespelare* till en film för ett lifescience-företag. Vi söker en *kille* i 30-årsåldern med en karaktär, som kan grimasera och göra miner. (statist.se)
27. Produktionsbolag söker en *skådespelerska* (18–30 år) för en kortfilm i genren drama. Detta gäller huvudrollen i filmen. (sv.stage-pool.com, 05.09.2017)
28. [Mona Malm är död] Det var ett bra exempel på Ingmar Bergmans blick för *skådespelare*, *hon* passade ihop med den tokige figuren som Jarl Kulle spelade. (folkbladet.nu, 14.01.2021)

De yrkesbeteckningar som hittills behandlats har det gemensamt att kvinnliga utövare av dessa yrken har funnits sedan länge. SAOB (1942, s.v.) definierar således *lära^rinna* som 'kvinna som (yrkesmässigt) ger undervisning'. Annorlunda förhåller det sig med mer prestigefulla yrken, exempelvis *doktor*, som definieras av SAOL (2015, s.v.) som 'person med mycket kvalificerad utbildning som arbetar inom sjukvården'. I dessa fall var det vanligt att den feminina suffixformen (*doktorinna*) användes för att beteckna hustrun till ifrågavarande yrkesutövare (29). Emellertid användes *doktorinna* undantagsvis även för att beteckna en kvinnlig yrkesutövare utan formell utbildning (30), medan *domarinna*, enligt SAOB (1920, s.v.), används om 'kvinnlig domare' (31–32) och betydelsen 'hustru till domare' uppges vara föråldrad:

29. BETJENTEN: Ja, jag förstår *fru doktorinna* (går) (Avellan, Herman, 1887, *Räddad!*, litteraturbanken.se)

30. [I väntrummet] Hon hade icke doktorsdiplom vår **doktorinna** derinne, men hon hade en lång och lyckosam praktik bakom sig och det var i våra – hennes patienters – ögon det bästa diplommet. (Benediktsson, Victoria, 1888, *Berättelser och utkast*, litteraturbanken.se)
31. Och det var märkvärdigt, hur bra fru Alin, som var **domarinna**, förstod att döma så, att hvar och en var nöjd med sitt straff. (Anderson, Hedda, 1899, *Stadsflickor på landet*, litteraturbanken.se)
32. Efter några minuter stod den arma Eva – hon visste sjelf icke hur det hade tillgått – uti abedissans inre rum, midtemot den okufliga **domarinnan**, som hade nedsjunkit i en länstol och syntes oense med sig sjelf hur hon skulle börja samtalet. (Stålberg, Wilhelmina, 1860, *Den sista abedissan i S:t Clara kloster*, litteraturbanken.se)

I franska skiljs yrkesbeteckningarnas grammatiska genus maskulinum och femininum systematiskt åt till skillnad från vad som är fallet i svenskan där yrkesbeteckningar numera är könsneutrala utrala substantiv. Mot svenskans *författare*, som uppfattas som könsneutralt, står franskans *könsspecificerande*, och därmed *könssynliggörande*, bruk med maskulinformen *auteur* och femininformen *autrice*.

Forskning bedrivs om de mentala föreställningar vi gör oss vid användandet av könsneutrala substantiv som *författare* eller *könssynliggörande* substantiv som *auteur* och *autrice* (Gygax & Zufferey 2024). Resultaten är ofta svårtolkade. För franskans del har det visats (Sato *et al.* 2025: 7) att om ett yrkesbetecknande substantiv i femininum används ökar kvinnors synlighet, medan den mentala representationen av män beror på om det föreligger specifika könsstereotyper:

In summary, our study showed for the first time that while the visibility of women is cognitively increased when using the pair form [*mécanicienne* 'kvinnlig mekaniker'], changes in the representation of men vary according to the presence or absence of specific gender stereotypes. We showed that the use of gender-separated scales to make estimations about the gender breakdown of occupational groups was efficient in revealing the different extent of the influence of different language forms, given that it allows individuals to focus specifically on the aspect of a particular gender group occupying the position without necessarily making both gender groups salient. In this way, researchers can obtain a more fine-grained picture of how specific language forms and gender stereotype information may interact and contribute to the mental representations of women and men.

För svenskans del vore en forskningsuppgift av detta slag att försöka uttröna i vilken utsträckning svenskar som hör eller läser substantivet *mekaniker*

tänker på manliga eller kvinnliga mekaniker. När det gäller könsneutrala pronomen i språk som saknar grammatiskt genus har de könsföreställningar som det finska pronomenet *hän* ('hen') och det turkiska pronomenet *o* ('hen') ger upphov till undersökts (Renström *et al.*, 2023: 476). Resultaten av denna undersökning ”indicated a male bias in both languages, whereas national level [of] gender equality had no influence”.

Det inkluderande skrivsättet (t.ex. *un.e auteur.rice*), som ofta fungerar som könsneutralt genus (§ 1), är inte bara omstritt, utan har också många varianter som ibland är motstridiga. Det tas inte heller upp i gängse ordböcker (*Dico en ligne Le Robert*, *Dictionnaire Français en ligne Larousse*)⁸ (Fig. 5).

GRAMMATISKT GENUS			
Maskulinum		Femininum	
SEMANTISKT GENUS			
Maskulint eller könsneutralt genus		Feminint genus	
Maskulinum	Könsneutralt genus	Yrkesutövare	Hustru till yrkesutövare
<i>un auteur</i>	<i>un auteur</i> (†)	<i>une autrice</i>	
	<i>un.e auteur.rice</i>	<i>une auteur</i>	
	<i>un.e auteur.trice</i>	<i>une auteure</i>	
<i>un auteurice</i>	<i>un.e auteurice</i>	<i>une auteurice</i>	
<i>un ambassadeur</i>	<i>une ambassadeur.rice</i>	<i>une ambassadrice</i>	<i>une ambassadrice</i> (††)

† = mer eller mindre ålderdomligt; †† = ej längre brukligt

Fig. 5: Semantiskt substantivsuffixgenus i franska.

I franska ordböcker kan utvecklingen från att använda endast en maskulin yrkesbeteckning (1986) till att använda både en maskulin och en feminin yrkesbeteckning (2025) spåras:

- **Auteur** n. m. [...] *Un auteur* (homme ou femme) [...] **Autoresse** (péj.) (GR 1986)
 'Auteur, maskulint substantiv [...] [...] *Un auteur* (man eller kvinna) [...] **Autoresse** (nedsättande).
- **Auteur** n. m. [...] **Dér. Autoresse** n. f. [...] Fam., par plais. (péj.)
 Femme auteur. [...] *Un auteur* (homme ou femme) [...] *Elle est auteur.* [...] REM. Le féminin *autrice* est de plus en plus employé,

⁸ Dessa nätlexikon anger inte något utgivningsår men ajourförs ständigt. För denna artikel har de rådfrågats 2024 eller 2025.

parfois par ironie. [...] *Auteure*, attesté en français québécois, n'est pas en usage en français de France. (GR 2001)

'**Auteur**, maskulint substantiv [...] Avledning **Autresse** feminint substantiv Vardagligt, skämtsamt (nedsättande) Kvinnlig författare. [...] *Un auteur* (man eller kvinna) [...] *Elle est auteur*. [...] ANMÄRKNING. Femininformen *autrice* används allt oftare, ibland ironiskt. [...] *Auteure*, belagd i québecfranska, är inte i bruk i frankrikefranska.

- **Auteur**, n. [...] absolt *Écrivain Colette est un ou une auteur célèbre*. On trouve aussi le féminin *autrice*, ainsi que la forme *auteure*. (*Dixel Dictionnaire 2010*, Paris : Dictionnaires Le Robert.)

'**Auteur**, subst. [...] absolut användning⁹ Författare *Colette est un eller une auteur célèbre*. Femininformen *autrice* finns också, liksom formen *auteure*.'

- **Auteur, Autrice**, nom [...] *sans complément écrivain* [...] Au féminin, on trouve aussi **auteure** (courant au Canada). (*Dico en ligne Le Robert*)

'**Auteur, Autrice**, substantiv [...] utan bestämmning författare [...] I femininum, används också **auteure** (vanligt i Canada).'

- **Écrivain, Écrivaine**, nom *Personne qui compose, écrit des ouvrages littéraires*. (*Dico en ligne Le Robert*)

'**Écrivain, Écrivaine**, substantiv Person som skapar, skriver litterära verk.'

- **Auteur, Auteure** ou **Autrice**, nom (latin *auctor*, celui qui produit) [...] (*Dictionnaire Français en ligne Larousse*)

'**Auteur, Auteure** ou **Autrice**, substantiv (latin *auctor*, den som frambringar) [...].'

Maskulint och feminint suffix fogas till ett underförstått verb ('frambringa'), som i latinet ursprungligen var *auguere* ('få att växa') (Ernout & Meillet 1979, s.v.). Det franska verbet för *författa* är *écrire* ('skriva', 'frambringa skrift', i latinet *scribere* 'skriva') till vilken *écrivain* ('manlig författare') och *écrivaine* ('kvinnlig författare') bildats.

Maskulint artikel- och suffixgenus (*un auteur*) användes tidigare (*Dixel Dictionnaire 2010*, s.v.) för både män och kvinnor och kan fortfarande påträffas (33–34). Det kan betraktas som könsneutralt maskulinum. Det

⁹ Med 'absolut användning' menas att *auteur* i detta fall kan betyda 'författare, person som skapat ett litterärt verk' och då är synonymt med *écrivain*, men att om det följs av *de*-bestämning får betydelsen 'upphovsman, -person': *l'auteur de ce roman* 'person som har upphovsrätt till denna roman och är dess författare', 'författare till denna roman'. Däremot används normalt inte *?l'écrivain de ce roman*, även om det inte är omöjligt att belägga denna konstruktion.

finns också en femininform (*une auteur*) (Dixel Dictionnaire 2010, s.v.), i vilken endast artikeln som kongruensmottagare är femininum (35). I detta fall kan femininformen betraktas som homonym med den könsneutrala maskulinformen. Numera föredras däremot feminint artikel- och suffixgenus (*une autrice, une auteure*) för kvinnor (36–37). Även det feminina substantivet *autoresse* kan beläggas (38):

33. Quand, en 1906, *Hamsun* publie *Sous l'étoile d'automne*, il a quarante-sept ans; il est **un auteur** célèbre, mais traverse une période de doute. (editions-sillage.fr, 23.04.2024)

'När Hamsun 1906 publicerar *Under höststjärnan* är han fyrtiosju år gammal; han är en känd författare, men går igenom en period av tvivel.'

34. Médée est une princesse très appréciée de ses concitoyens, surtout du peuple; [*Christa*] Wolf, *elle*, est **un auteur** célèbre, très appréciée. (cle.ens-lyon.fr, 03.2016)

'Medea är en prinsessa som är mycket omtyckt av sina landsmän och landsmaninnor, särskilt av folket; Christa Wolf är däremot en berömd, mycket uppskattad författare.'

35. *Céline* Maltère est **une auteur** prolifique. (lamontagne.fr, 13.05.2016)

'Céline Maltère är en produktiv författare.'

36. *Claire* North est **une autrice** célèbre, qui a déjà de nombreux romans à son actif. (helene-louise-auteure.fr, 16.04.2023)

'Claire North är en känd författare som redan har många romaner på sin meritlista.'

37. *Marguerite* Duras est **une auteure** française. (books.openedition.org, 2006)

'Margeurite Duras är en fransk författare.'

38. Galères d'**une autoresse** : « 'A quoi bon écrire sans être publiée? »

'En kvinnlig författares slavgöra: "Vad tjänar det till att skriva utan att bli publicerad?"'

För att åstadkomma könsspecifikation används också nominalfraser med efterställd apposition (*une femme auteur, un auteur femme*) (39–40):

39. Dans l'histoire littéraire de la fin du XVIIIe siècle et du commencement de celui-ci, il est **une femme auteur** à qui l'on ne tient compte généralement de son esprit et de son incontestable talent d'écrivain que sous la réserve des imperfections de son caractère et du peu de

franchise de ses allures. Cette femme est la comtesse de Genlis. (Bonhomme, Honoré, 1885, *Madame la comtesse de Genlis, sa vie, son œuvre, sa mort 1746–1830*)

’I litteraturhistorien i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet finns det en *kvinnlig författare* [’kvinna – författare’] vars intellekt och obestriddliga skrivtalang vanligtvis bedöms med förbehåll för bristerna i hennes karaktär och den bristande uppriktigheten i hennes sätt. Denna kvinna är grevinnan de Genlis.’

40. Pourquoi, en fin de compte, lorsque l’on est *un auteur femme*, prendre la voix d’un homme pour raconter? (fabula.org, 28.08.2019)
 ’Varför, när allt kommer omkring, när man är en *kvinnlig författare* [’författare – kvinna’], använda en mans röst för att berätta?’

Det inkluderande skrivsättet innebär att en punkt inom ett ord åtskiljer såväl maskulint och feminint artikelgenus (*un.e = un* och *une*) som maskulint och feminint suffixgenus (*auteur.rice = auteur* och *autrice*) (41–44).¹⁰ Bruket är vacklande när det gäller de feminina suffixen (*-rice*, *-trice*, *-ice*) (41–43), vilket torde bero på att språkbrukarna har svårt att avgöra var stammen slutar eller var suffixet börjar. Den inkluderande formen *un.e auteur.e* bereder inte dylika problem. Det inkluderande skrivsättet kan användas med specifik referens om män och kvinnor under förutsättning att det framgår av kontexten (*Elena, Coco, Joseph*) om den person som åsyftas är man eller kvinna. Om detta inte framgår av kontexten uttrycker det inkluderande skrivsättet icke-specifik referens med könsneutralt men könssynliggörande genus, som sålunda syftar till *une visibilité des genres* (’ett synliggörande av könen’) (Manesse & Siouffi 2019b: 8) (45):

41. *Elena Ferrante est un.e auteur.rice italien.ne né.e*, selon ses dires, en 1943 à Naples. Il s’agit d’un pseudonyme. (thecosmicsam.com, 15.05.2018)
 ’Elena Ferrante är en italiensk författare som enligt egen utsago föddes 1943 i Neapel. Det är en pseudonym.’
42. *Coco Romack est un.e auteur.trice et éditeur.trice* qui vit à New York. (ssense.com, 14.12.2021)
 ’Coco Romack är en författare och förläggare som bor i New York.’

¹⁰ Punkten kan typografiskt befinna sig på olika nivåer: i mitten (*le point médian*) av bokstavslinjen (*un.e auteur.e, auteur.rice*) eller på linjen (*auteur.e, auteur.rice*). Här har punkten alltid translittererats till denna nivå, vilket också gäller för andra allografer: *auteur(e), auteur/e, auteur(ice), auteur-rice*.

43. Une nouvelle action d'Education Artistique et Culturelle [...] permet aux enseignant.es d'accueillir **un.e auteur.ice** en classe. (asso. libraries-alip.fr, 18.03.2025)
'En ny åtgärd inom konstnärlig och kulturell utbildning [...] ger lärare möjlighet att ta emot en författare i klassrummet.'
44. Joseph Kochmann est **un.e auteur.e** franco-américain.e vivant à Los Angeles. (amazon.in, 05.12.2019)
'Joseph Kochmann är en fransk-amerikansk författare som bor i Los Angeles.'
45. **Un.e auteur.rice** est conscient.e du monde qui l'entoure et cherche à s'y mouvoir à l'intérieur d'un champ bien défini. (fabula.org, 08.01.2024)
'En författare är medveten om världen som omger *hen* och strävar efter att röra sig inom ett väl definierat område.'

Det finns också något som skulle kunna kallas *inkluderande ordbildning* (*formation inclusive des mots*) som yrkesbeteckningen *auteurice*. Denna ordbildningstyp, som inte tas upp i gängse ordböcker (*Dico en ligne Le Robert*, *Dictionnaire Français en ligne Larousse*), använder sig inte som det inkluderande skrivsättet av en punkt för att åtskilja maskulinum och femininum inom ett ord, utan utgör en *teleskopbildning* (*formation par télescope*) bestående av början av ett ord och slutet av ett annat ord (*auteur + autrice*), som i svenskans *krympflation* (*krympa + inflation*) och i franskans *réduflation* (*réduction + inflation*). Till skillnad från *auteur.rice* och *auteur.e* kan *auteurice* uttalas. Substantivet *auteurice* kan användas som *auteur* och *autrice/auteure* med specifik referens, men användningen är inte sällan svårtolkad. I (46) och (47) används denna ordbildningstyp med syftning på en specifik manlig respektive kvinnlig individ, med andra ord könssynliggörande med hjälp av ordbildningen och könsspecificerande med hjälp av de obestämda artiklarna (*un* och *une*). I (48) förefaller de två förekomsterna av ***auteurice*** (***un auteurice actuel.e***, ***un auteurice du début du XIXème siècle***) användas könsneutralt med hjälp av den maskulina obestämda artikeln (*un*). I båda förekomsterna rör det sig om icke-specifik referens. I (49) står könsneutralt semantiskt genus (*l'auteurice*) och grammatiskt och semantiskt feminint genus (*une auteure*) mot varandra. Slutligen används den inkluderade teleskopbildningen (*auteurice*) tillsammans med det inkluderande skrivsättet (*un.e*) med icke-specifik referens i (50):

46. Ah c'est pas **un auteurice** là? L'école italienne de façon générale, je dirais *Simone* Luciani et l'équipe de l'Acchittocca. (forum.trictrac.set, 03.01.2024)
'Åh, är det inte en författare där? Den italienska skolan i allmänhet, jag skulle säga Simone Luciani och teamet från Acchittocca.'
47. *Anna-Marie* McLemore est **une auteurice** mexico-américaine du réalisme magique de la fiction pour jeunes adultes, *iel* est surtout *connu.e* pour son roman primé à Stonewall. (babelio.com)
'Anna-Marie McLemore är en mexikansk-amerikansk författare inom den magiska realismen i ungdomslitteratur, hen är särskilt känd för sin vid Stonewallfestivalen prisbelönta roman.'
48. Bref, [en lisant *Un chant de Noël* de Charles Dickens] nous sommes certainement plus proche de la manière de penser d'**un auteurice** *actuel.e* que d'**un auteurice** du début du XIXème siècle. (vickysaintange.wordpress.com, 10.01.2022)
'Kort sagt, när vi läser *En julsång* av Charles Dickens är vi definitivt närmare tankesättet hos en nutida författare än hos en författare från början av 1800-talet.'
49. ARTE Radio tient à rester ouverte à de nouvelles propositions, y compris celles de *débutant.es*. Ces dernières années, il y a environ un projet par mois signé d'*un.e débutant.e* dans notre podcast « Profils ». [...] **L'auteurice** tourne et pré-monte *iel-même* son sujet (deux fois sur trois **l'auteurice** est **une auteure**). La responsable éditoriale écoute son pré-montage et, en général, s'émerveille et valide le résultat. (arteradio.com, efter 2022)
'ARTE Radio vill förbli öppen för nya förslag, inklusive de från nybörjare. Under de senaste åren har det funnits ungefär ett projekt per månad signerat av en nybörjare i vår podcast "Profiler". [...] Författaren spelar in och framställer *hen själv* en preliminär version av sitt ämne (två av tre gånger är *författaren* en *författarinna*). Den redaktionellt ansvariga lyssnar på *hens* preliminära version och hänförs i allmänhet och godkänner resultatet.'
50. **Un.e auteurice** n'est pas forcément *un.e* littéraire. (culturadvisor.com, 03.01.2023)
'En författare är inte nödvändigtvis en litterär person.'

Den könsinkluderande ideologin i franska får till följd att svenskans sammansatta substantiv *upphovsrätt* inte bara motsvaras av konstruktionen *droit d'auteur* (51–52), som fortfarande framstår som den normala kon-

struktionen, utan också av konstruktioner med det inkluderande skrivsättet (*droit d'auteur.trice*) (53) och med inkluderande ordbildning (*droit d'auteurice*) (54):

51. Le CPI n'exige donc pas que la reproduction soit permanente pour mettre en jeu **le droit d'auteur**. (*Syndicat national de l'édition*, sne.fr, 09.11.2023)
'CPI kräver därför inte att reproduktionen ska vara permanent för att upphovsrätten ska träda i kraft.'
52. Dans son acception juridique, *l'auteurice* est celui ou celle qui crée une œuvre protégée par le **droit d'auteur**. [...] Uniquement les *auteurices*, au sens juridique du terme, peuvent adhérer à la Scam [*Société civile des auteurs multimédia*]. (scam.fr)
'I sin juridiska betydelse är författaren den som skapar ett verk som skyddas av upphovsrätt. [...] Endast författare, i juridisk mening, kan bli medlemmar i Scam.'
53. Pour utiliser des images, textes et vidéos en respectant le **droit d'auteur.trice**. (bu.univ-lyon2.fr, 02.11.2020)
'För att använda bilder, texter och videor i enlighet med upphovsrätten.'
54. Vous êtes *prêt.es* à utiliser la littérature en classe, tout en respectant le **droit d'auteurice**. (labibliomaniaque.ca, 11.09.2023)
'Ni är redo att använda litteratur i klassrummet, samtidigt som ni respekterar upphovsrätten.'

Vokalen i den bestämda franska maskulina (*le*) och feminina (*la*) artikeln (55–57) elideras framför vokal, till skillnad från vokalen i den feminina (*une*) obestämda artikeln (58), som aldrig elideras eller uttalas.¹¹ Den bestämda artikeln kan i det inkluderande skrivsättet ha formen *le.a* (59), som inte elideras:

55. *L'auteur* est *venu* s'inspirer dans l'Hesdinois en rencontrant des lecteurs – Clément Benech s'intéresse à l'abbé Prévost. (labeille-delaternoise, 16.05.2024)
'Författaren kom för att få inspiration i Hesdinois genom att träffa läsare – Clément Benech är intresserad av Abbé Prévost.'

¹¹ Den uttalas dock före konsonant i klassiska versmått som alexandrin.

56. *L'autrice* est donc l'enfant de deux militants, de deux soixante-huitards. (francetvinfo.fr, 13.01.2024)
'Författaren är alltså barn till två aktivister, till två sextioåttor.'
57. De plus, le pourcentage du prix du livre qui revient à *l'auteur.rice* est plutôt faible : entre 8 et 12 % généralement. (blog.bod.fr, 04.09.2024)
'Dessutom är procentandelen av bokpriset som går till författaren vanligtvis ganska låg: mellan 8 och 12 %.'
58. Marguerite Duras est **une auteure** française. (books.openedition.org, 2006)
'Marguerite Duras är en fransk författare.'
59. **Le.a professeur.e** devra intégrer l'équipe Transferts de Chaleur et de Matière (TCM) du laboratoire. (recrutement.univ-gustave-eiffel.fr, 2024)
'Professorn/universitetslektorn förväntas bli medlem i teamet för värme- och materialöverföring (TCM) på laboratoriet.'

Den svenska nominalfrasen *en författare* motsvaras i franska åtminstone av de fjorton här belagda nominalfraserna:¹²

- *un auteur* (m., kn. m.)¹³ (34)
- *une auteur* (f.)¹⁴ (35)
- *une autrice* (f.) (36)
- *une auteure* (f.) (37)
- *une autoresse* (f.) (38)
- *une auteuse* (f.) (not 16)
- *une femme auteur* (f.) (39)
- *un auteur femme* (m. > f.) (40)
- *un.e auteur.rice* (kn.) (41)
- *un.e auteur.trice* (kn.) (42)
- *un.e auteur.ice* (kn.) (43)
- *un auteurice* (m.) (46)
- *une auteurice* (f.) (47)
- *un.e auteurice* (kn.) (50)

¹² Här bortses ifrån att *författare* också motsvaras av *écrivain* på franska.

¹³ kn. = könsneutralt genus; m. = maskulinum.

¹⁴ f. = femininum.

När det gäller femininsuffix på yrkesbeteckningar framhåller Planelles Iváñez (1996) att det franska språksystemet tillåter ett antal dylika, exempelvis som i:

- *une auteure, une auteuse, une autrice* ('kvinnlig författare') (1996 : 83)¹⁵
- *une chauffeure, une chauffeuse* ('kvinnlig chaufför') (1996 : 84)¹⁶
- *une chercheure, une chercheuse* ('kvinnlig forskare') (1996 : 85)¹⁷
- *une docteure, une docteuse, une doctoresse* ('kvinnlig doktor') (1996 : 88)¹⁸
- *une pompière* ('kvinnlig brandman') (1996 : 95)¹⁹
- *une soldate* ('kvinnlig soldat') (1996 : 99)²⁰

Som framgått när det gäller de franska motsvarigheterna till svenskans *författare* tillåter det franska språksystemet fler former än dem som Planelles Iváñez tog upp 1996. Vilka former som faktiskt används är beroende av en rad olika sociala, geografiska och diakroniska parametrar.

Svenskan verkar inte ha haft ett stadium före det då *en författare* och *en författarinna* stod i paradigmatisks motsats till varandra där *en författare* uppfattades som maskulinum och kunde användas som könsneutralt maskulinum som franskans *un auteur* (kn. m.). Detta kan ha att göra med det ovan nämnda (§ 1) förhållandet att utrala animata substantiv i svenskan tillhör samma grammatiska genus (*utrum*), medan franskans animata substantiv tillhör ett av de två olika grammatiska genusen (*maskulinum* eller *femininum*).

Liksom i svenskan (29) kunde i franskan feminina yrkesbeteckningar uttryckta som semantiskt suffixgenus ange hustrun till yrkesutövaren ifråga (60) (GGF: 390, Rey 2010, s.v.).²¹ Numera betecknar *ambassadeur*

¹⁵ Formen *auteuse* kan beläggas men är synnerligen ovanlig och är, enligt GR (2001: *auteur*), *un barbarisme* ('brott emot språkets grammatiska lagar eller emot gällande språkbruk'): *Annie Gomièro est une auteuse iséroise*. (critiqueslibres.com, 02.04.2008) – 'Annie Gomièro är en författare från Isère.'

¹⁶ Formen *chauffeuse* anses vanligare än *chauffeure* av *Dico en ligne Le Robert* och kan beläggas: *A 70 ans, cette ancienne [...] chauffeuse de taxi new-yorkais [...] a l'art de rebondir sur les mots et torpiller les tics contemporains*. (Libération, 22.01.2021) – 'Vid 70 års ålder har denna före detta taxichaufför från New York förmågan att bolla med ord och torpedera samtida egenheter.'

¹⁷ Endast formen *chercheuse* tas upp av *Dico en ligne Le Robert*.

¹⁸ Endast formen *docteure* tas upp av *Dico en ligne Le Robert*.

¹⁹ Denna form används regelmässigt och är lätt att belägga.

²⁰ Denna form är enkel att belägga.

²¹ I frågesportprogrammet *Tout le monde veut prendre sa place* (France 2, 02.03.2025) säger programledaren till en av deltagarna att hon varit *bouchère* före pensionen, men hon protesterar och säger att hon varit *boucher* ('slaktare'). När programledaren undrar varför

och *ambassadrice* en manlig respektive kvinnlig ambassadör (61–62). I (63) används det inkluderande skrivsättet med icke-specifik referens:

60. *AMBASSADRICE*, s.f. Ce mot sert, le plus ordinairement, à désigner la Femme d'un ambassadeur : Ah! que j'aimerois faire un voyage à Rome... [...] Il ne faut pas remuer ses vieux os, surtout les femmes, à moins d'être *ambassadrice*. MME DE SÉVIGNÉ, *Lettres* ; à M. de Coulanges, 8 janvier 1690. (*Dictionnaire historique de la langue française publié par l'Académie française*, III, Paris : Librairie de Firmin-Didot et Cie, 1885 : 53)

'*AMBASSADRICE*, s.f. Detta ord används oftast för att beteckna en ambassadörs fru: Åh! Vad jag skulle vilja göra en resa till Rom... [...] Man ska inte ge sig ut att resa, särskilt icke kvinnor, såvida man ej är ambassadris. MME DE SÉVIGNÉ, Brev; till M. de Coulanges, 8 januari 1690.²²

61. *Ambassadeur* de France en Suède : Son Excellence M. Étienne Le Harivel de Gonneville (depuis septembre 2020). (diplomatie.gouv.fr, 06.08.2024)'

'Frankrikes ambassadör i Sverige: Hans Excellens Herr Étienne Le Harivel de Gonneville (sedan september 2020).²³

62. Nomination d'*une ambassadrice* de France auprès du sultanat d'Oman. (acteurspublics.fr, 2021)

'Utnämning av en ambassadör för Frankrike i sultanatet Oman.'

63. Qu'est-ce que c'est *un.e ambassadeur.rice*? (uclouvain.be, 06.10.2020)

'Vad är en ambassadör?'

I motsats till svenskan, men i samklang med franskan, föredrar andra romanska språk som italienska (64–65) och spanska (66–67) maskulina (64, 66) och feminina (55, 67) substantivsuffix vid yrkesbeteckningar fram-

---

hon inte vill kallas för *bouchère*, svarar hon: *Parce qu'une bouchère, c'est la femme d'un boucher* ('Därför att en *bouchère* är hustrun till en slaktare). *Dictionnaire Français en ligne Larousse* (s.v.) och *Dico en ligne Le Robert* (s.v.) tar endast upp betydelsen 'kvinnlig slaktare' hos *bouchère*, medan GR 2001 (s.v.) också tar upp betydelsen 'hustru till slaktare'.

²² *Ambassadris*, 'en ambassadörs fru' (SAOB 1898, s.v.).

²³ Det franska förnamnet *Étienne* (som etymologiskt motsvarar svenskans *Stefan*) är maskulint.

för könsneutralt genus som i den svenska yrkesbeteckningen *författare* (14–16):²⁴

64. *Andrea* Frediani è **un scrittore** da un milione e mezzo di copie, anzi un divulgatore storico, come *lui* stesso si definisce. (dianora-tinti.it, 05.06.2024)

’*Andrea*²⁵ Frediani är en författare med en och en halv miljon sålda exemplar, snarare en populärvetenskaplig historiker, som han själv definierar sig.’

65. *Alessandra* Sarchi (Brescello, 1971) è **una scrittrice, storica dell’arte e traduttrice** italiana. Vive e lavora a Bologna. (iicmadrid.esteri.it, 26.05.2020)

’*Alessandra* Sarchi (Brescello, 1971) är en italiensk författare, konsthistoriker och översättare. Hon bor och arbetar i Bologna.’

66. René Avilés Fabila aseguró que el legado literario e intelectual de *Carlos Fuentes*, así como su compromiso político, han aumentado con el paso del tiempo. “No cabe duda de que es **un escritor** no sólo importante para México sino para todo el mundo (gob.mx, 14.05.2015)

’René Avilés Fabila försäkrade att *Carlos Fuentes* litterära och intellektuella arv, liksom hans politiska engagemang, har ökat med tiden. ”Det råder inget tvivel om att han är en författare som inte bara är viktig för Mexiko utan för hela världen”’

67. *Luz Gabás* es **una escritora** de renombre que ha logrado conquistar el corazón de miles de lectores. (rtve.es, 01.12.2024)

’*Luz Gabás* är en välkänd författare som har lyckats erövra tusentals läsares hjärta.’

2.3 Semantiskt och grammatiskt substantivgenus: rollbeteckningar

I svenska finns könsneutralt semantiskt genus för såväl utrala (*eleven*) som neutrala (*barner*) rollbetecknande substantiv som tillhör animatumkategorin (68–69, 70–71). Dylika substantiv kan användas med maskulint (68, 70) eller feminint (69, 70) semantiskt genus vid anaforisk referens:

²⁴ Här illustreras de italienska och spanska motsvarigheterna till *författare* med substantiv som bildats till verben *scrivere* (’skriva’) och *escribir* (’skiva’) på samma sätt som franskans *écrivain* och *écrivaine* bildats till *écrire* (’skriva’). Italienska och spanska har också kognater till franskans *auteur* och *autrice*: *autore* och *autrice* respektive *autor* och *autora*.

²⁵ Det italienska förnamnet *Andrea* kan ha maskulint och feminint semantiskt genus. Här syftar det på en man.

68. **Eleven** stod på en plattform och utförde ett rivningsarbete när underlaget *han* stod på började glida och han ramlade ned. (Örn-sköldsviks *Allehanda*, allehanda.se, 30.11.2024)
69. Föreningen om **eleven**: ”*Hon* är långt ifrån ensam”. Ordförande Sofie Sarri blev inte förvånad när hon läste om den nioåriga *flickan* som inte får någon assistent i skolan, trots två läkarintyg där det står att flickan behöver en assistent 100 procent av skoltiden. (Norr-ländska *Socialdemokraten*, nsd.se, 22.12.2020)
70. **Barnet** stod bakom oss och det verkade som *han* tänkte kasta snöbollen på mig. (familjeliv.se, 22.12.2019)
71. Polisen misstänker: **Barnet** stod i vägen – därför mördades *hon*. (expressen.se, 19.06.2010)

I franska har de motsvarande substantiven maskulint och feminint genus, vilket framgår av den obestämda artikeln i dess egenskap av kongruensmottagare: **un élève** och **une élève** respektive **un enfant** och **une enfant**.²⁶ De används med specifik referens för att ange maskulint (72, 74) och feminint (73, 75) semantiskt genus:

72. Yvelines : **un élève** roue de coups son enseignante lors d'un cours. *Le collégien*, qui chahutait en cours, s'est énervé lorsque son enseignante lui a demandé son carnet pour *le* punir. (lefigaro.fr, 22.10.24)

²⁶ Enligt *Dico en ligne Le Robert* (s.v.) och *Dictionnaire Français en ligne Larousse* (s.v.) används däremot endast könsneutralt maskulinum med **bébé** ('bebis, spädbarn', **un bébé**): **Un bébé, pour apprendre, il touche, il ressent, il interagit avec les autres.** (cit. *Le Robert: Capital*, 03.12.2020) – 'För att lära sig tar ett spädbarn på saker, känner på dem och interagerar med andra.' Undantagsvis kan femininum [a.] och det könsneutrala inkluderande skrivsättet [b.] beläggas: [a.] *Paris : une bébé de 12 jours à la rue faute de place au Samu social* (BFM Île-de-France Paris, 04.12.2023) – 'Paris: en tolv dagar gammal bebis på gatan på grund av platsbrist hos den sociala akutenheten' [b.] **Un.e bébé/un.e jeune enfant qui dépend entièrement des adultes autour d'ellui pour être nourri.e.** (echoverts.com, 19.03.2024) – 'Ett spädbarn/ett litet barn som är helt beroende av vuxna runt *hen* för att bli matat.' [Det mycket ovanliga könsneutrala pronomenet *ellui* ('hen') är den betonade varianten av det obetonad (klitiska) pronomenet *iel* ('hen'). I standardfranska motsvaras *ellui* av *lui* ('han') och *elle* ('hon') (Valley 2020).] För att referera till ett feminint eller maskulint spädbarn kan efterställd apposition (*filles* 'flicka', *garçon* 'pojke') användas: *Pour remplir judicieusement votre valise de maternité, nous vous proposons des modèles craquants, pour un bébé fille comme un bébé garçon.* (vertbaudet.fr) – 'För att packa din BB-väska på ett smart sätt erbjuder vi dig bedårande modeller, både för en flickbebis och för en pojkebebis.'

'Yvelines: en elev misshandlar sin lärare under en lektion. Högstadieläroaren, som störde lektionen, blev arg när *hans* lärare bad om *hans* anteckningsbok för att straffa *honom*.'

73. Une professeure de sport giflée par **une élève** après lui avoir dit de retirer un vêtement religieux. (ouest-france.fr, 0.8.11.2024)

'En idrottslärare blev örfilad av en elev efter att ha sagt till *hennes* att ta av ett religiöst plagg.'

74. **Un enfant** de 4 ans victime de sévices, sa mère suspectée. Le parquet d'Evry confirme que *le petit garçon* présentait plusieurs « lésions sur le corps ». (lindependant.fr, 07.11.2024)

'Ett fyraårigt barn utsatt för slag, mamman misstänkt. Åklagarmyndigheten i Evry bekräftar att *den lille pojken* hade flera "kroppsskador".'

75. Viol d'**une enfant** de 4 ans par un assistant familial. La victime est *une petite fille* de 4 ans, en situation de handicap, placée chez lui. (ouest-france.fr, 30.09.2024)

'Våldtäkt av ett 4-årigt barn av en manlig familjeassistent. Offret är en 4-årig *liten flicka* med funktionsnedsättning, som placerats hos *honom*.'

Rollbetecknande substantiv med maskulint och feminint grammatiskt genus (*un, une*) (76–77) eller med det inkluderande skrivsättet (*un.e*) (78, 80) används för att ange könsneutralt genus vid icke-specifik referens. Även maskulint artikelgenus kan användas könsneutralt vid icke-specifik referens (79):

76. Selon la direction de l'évaluation, de la prospective et de la performance (Depp), qui a publié une note d'information sur les résultats, environ **un élève** sur trois en quatrième (32,4 %) se situe parmi les moins performants en français, 38,5 % dans la moyenne et 29 % parmi les plus performants. (etudiant.lefigaro.fr, 08.10.2024)

'Enligt avdelningen för utvärdering, prognoser och prestation (Depp), som har publicerat en rapport om resultaten, ligger ungefär en av tre elever i årskurs fyra (32,4 %) bland de minst presterande i franska, 38,5 % i genomsnitt och 29 % bland de mest presterande.'

77. L'affaire remonte au 10 juin, lorsqu'**une élève** de 14 ans du lycée français Victor Hugo de Marrakech est arrivée portant son voile en cours. (leparisien.fr, 24.06.2024)

’Ärendet går tillbaka till den 10 juni, då en 14-årig kvinnlig elev från den franska gymnasieskolan Victor Hugo i Marrakech kom till lektionen i slöja.’

78. Lorsqu’**un.e élève** est derrière un écran, *il* sera probablement distrait, donc *il* écoutera moins le cours. (teachforbelgium.be/fr, 03.05.2024)

’När en elev sitter bakom en skärm, kommer *hen* antagligen att bli distraherad, alltså kommer *hen* att lyssna mindre på lektionen.’

79. Dans la région, **un enfant** sur trois vit donc dans une famille mono-parentale ou recomposée. (insee.fr, 14.01.2020)

’I regionen bor ett barn av tre i en familj med en förälder eller i en ombildad familj.’

80. *Un.e Français.e* sur deux ne part pas en vacances, ce qui est aussi le cas pour **un.e enfant** sur trois. (cgtparis.fr, 01.07.2023)

’En av två franska medborgare åker inte på semester, vilket också gäller för ett av tre barn.’

Inte sällan är det möjligt att belägga inkonsekvent genusbruk, som i (78) där det könsneutrala ”inkluderande skrivsättet” (*un.e enfant*) kombineras med det maskulina pronomenet *il* (’han’), som här fungerar som könsneutralt maskulinum, i stället för det förväntade könsneutrala pronomenet *iel* (’hen’).

Maskulint grammatiskt artikelgenus (*un enfant*) används också som könsneutralt semantiskt genus vid specifik referens (81):

81. Me Susane avait lancé l’idée de cet arrangement un jour que Rudy s’est plaint de ne pas pouvoir s’occuper de *Lita* certains soirs [...]. – Mes parents pourraient *la* garder de temps en temps, avait proposé Me Susane [...], sachant l’affection que ces parents avaient toujours eue pour Rudy, leur tristesse quand il est parti, leur joie [...] lorsqu’ils avaient appris que Rudy avait eu **un enfant**. – Ça devrait être *le tien*, avait dit Mme Susane [...]. (Ndiaye, Marie, 2021, *La vengeance m’appartient*, Paris: Gallimard, s. 92)

’Advokat Susane hade föreslagit detta arrangemang en dag när Rudy klagade över att han inte kunde ta hand om *Lita* vissa kvällar [...]. – Mina föräldrar skulle kunna ta hand om *henne* ibland, hade Advokat Susane föreslagit [...], med vetskap om den tillgivenhet som hennes föräldrar alltid hade haft för Rudy, deras sorg när han åkte, deras glädje [...] när de fick veta att Rudy hade fått *ett barn*. – *Det* borde vara *ditt*, hade fru Susane sagt [...].’

De rollbetecknande substantiven *témoin* ('vittne') och *victime* ('offer') med maskulint (82, 86) respektive feminint (83, 87) grammatiskt genus används sedan länge med könsneutralt semantiskt genus, såväl med specifik (82–83) som med icke-specifik referens (86–87). Att dessa substantiv kan anses uttrycka könsneutralt semantiskt genus beror förmodligen på att det att vara vittne eller offer innebär att inte ha möjlighet att utöva agens och att det därför oftast är irrelevant om det gäller män eller kvinnor. Numera kan dessa substantiv också förekomma med det inkluderande skrivsättet både med specifik (84–85) och icke-specifik (88–89) referens:

82. *Marie a été le témoin* silencieux des événements de la passion et de la résurrection de Jésus.(saint-augustin-monpellier.catholique.fr, 16.04.2017)

'Maria har varit det tysta vittnet till händelserna kring Jesu lidande och uppståndelse.'

83. *Paul a été la victime* d'un bien mauvais tour : le caïd de son école [...] lui a lancé une boule de neige dans laquelle il avait dissimulé un caillou. (philarmoniedeparis.fr, 07.02.2024)

'Paul blev offer för ett riktigt elakt spratt: gängledaren på hans skola kastade en snöboll på honom där han hade gömt en sten.'

84. Ici, *le.a spectateur.rice* est *le.a témoin* direct de la discussion. (theses.hal.science, 03.03.2022)

'Här är åskådaren direkt vittne till diskussionen.'

85. *Le.a victime* est un jeune policier raciste. (quizz.biz)

'Vittnet är en ung rasistisk polis.'

86. La 13e Convention des jeunes citoyens européens [...] vient de se terminer avec 50 participants de 25 pays qui ont débattu sur le thème de l'engagement citoyen. Ces jeunes gens ont beaucoup appris, réfléchi et échangé essayant de se connaître mieux et abordant les questions posées dans de nombreux pays dont *chacun est un témoin*. (lejsl.com, 21.07.2013)

'Det 13:e Konventet för unga europeiska medborgare [...] har just avslutats med 50 deltagare från 25 länder som har debatterat om temat medborgarengagemang. Dessa unga människor har lärt sig mycket, reflekterat och utbytt tankar för att försöka lära känna varandra bättre och har tagit upp frågor som ställts i många länder, där var och en är ett vittne.'

87. Et nous sommes dans une société où *chacun* se sent **une victime**. (lalibre.be, 21.06.2018)
'Och vi lever i ett samhälle där var och en känner sig som ett offer.'
88. Comment être **un.e témoin actif.ve?** (youtube.com, 2021)
'Hur kan man vara ett aktivt vittne?'
89. En effet, l'affaire implique le plus souvent une personne célèbre mais peut aussi rendre *un.e agresseur.se* ou **un.e victime** célèbre. (calenda.org, 15.10.2024)
'I själva verket involverar ärendet oftast en känd person, men det kan också göra en förövare eller ett offer berömt.'

2.4 Förnamnsgenus

Förnamnen *Bertil* och *Karin* har *maskulinum* respektive *femininum* som semantiskt genus (90–91) och *utrum* som grammatiskt genus (92–93):

90. **Bertil** Almgren, professor *emeritus* i nordisk och jämförande forn-kunskap vid Uppsala universitet, avled den 4 mars 2011. Född i Uppsala den 27 september 1918 [...] kom *han* att disputeras 1955 i hemstaden. (Kronning, Hans, 2011, "Minnesord", *Kungl. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala. Årsbok*, s. 126–127)
91. **Karin** Helander är professor *emerita* i teatervetenskap. (su.se, 2024)
92. Det blev **en liten Bertil**. (*Piteå-Tidningen*, pt.se, 30.12.2011)
93. Medan mamman arbetade som kantor i Söderhamns kommun sprang **en liten Karin** runt mellan kyrkbänkarna. (*Hudiksvalls Tidning*, ht.se, 15.01.2018)

De franska förnamnen *Cyril* och *Sylvie* har *maskulinum* respektive *femininum* som semantiskt genus (94–95) och *maskulinum* (*un*) eller *femininum* (*une*) som grammatiskt kongruensmottagande artikelgenus (96–97):

94. *Fils unique*, né le 15 mars 1985 à Digne-les-Bains, **Cyril** Féraud se passionne très jeune pour les médias. (voici.fr)
'Cyril Féraud, född den 15 mars 1985 i Digne-les-Bains, är *endeson* och brinner redan som mycket ung för medier.'
95. La tournée « Requiem pour un fou » de David Hallyday porte bien son nom. Car ce fut fou [...] de voir réunis sur scène le fils de Johnny Hallyday et sa mère, **Sylvie** Vartan. (lepoint.fr, 14.11.2024)

'Turnén "Rekviem för en galning" med David Hallyday gör verkligen rätt för sitt namn. För det var galet [...] att se sonen till Johnny Hallyday och *hans mamma*, Sylvie Vartan, tillsammans på scen.'

96. Quelques mois plus tard, le 28 septembre 2000, elle donne naissance à *un petit Cyril*. (parents.fr, 17.01.2017)

'Några månader senare, den 28 september 2000, föder hon en liten Cyril.'

97. Le 21 mars 1945 Madeleine accouche d'*une petite Sylvie*. (ladepêche.fr, 17.01.2017)

'Den 21 mars 1945 nedkommer Madeleine med en liten Sylvie.'

Suffixgenus (-er vs -ra) är semantiskt maskulint (98) och feminint (99) genus i de svenska förnamnen *Alexander* och *Alexandra*. Båda förnamnen har uttralt grammatiskt genus (*en*) (100–101):

98. *Alexander* Skarsgård var verksam inom barnteater då *han* filmdebuterade 1984 i "Åke och hans värld". (*Nationalencyklopedin*, ne.se)

99. *Alexandra* Dahlström föddes den 12 februari 1984 i Gävle. *Hon* gjorde sin skådespelardebut som mobbaren Fanny i ungdomsfilmen *Sanning eller Konsekvens* (1997). (moviezine.se, 27.07.2024)

100. Den 19:e april i år födde prinsessan Sofia Hellqvist Bernadotte hennes och prins Carl Philips första barn. Och det blev *en liten Alexander*. (dalademokraten.se, 09.09.2016)

101. I torsdags blev Svante Båth pappa till *en liten Alexandra*. (travkompaniet.se, 03.07.2005)

Suffixgenus (-ois vs oise) är semantiskt och grammatiskt maskulint (102) respektive feminint (103) i de franska förnamnen *François* och *Françoise*. Förnamnens grammatiska genus är maskulinum (*un petit*) och femininum (*une petite*) 104–105):

102. France-Israël : après Emmanuel Macron et Nicolas Sarkozy, *François* Hollande prévoit *lui* aussi d'assister au match. (leparisien.fr, 12.11.2024)

'Frankrike-Israel: efter Emmanuel Macron och Nicolas Sarkozy planerar François Hollande också *han* att närvara vid matchen.'

103. *Françoise* Hardy est *décédée* à l'âge de 80 ans. [...] *Elle* a signé une trentaine de disques. (radiofrance.fr, 11.06.2024)

’Françoise Hardy har avlidit vid 80 års ålder. [...] *Hon* har givit ut ett trettiotal skivor.’

104. C’est en avril 1995 que les deux anciens présentateurs vedettes du JT de TF1 sont devenus parents d’**un petit François**. (closermag.fr, 27.06.2022)

’Det var i april 1995 som de två tidigare mycket kända programledarna för JT på TF1 blev föräldrar till en liten François.’

105. Simone, 23 ans, maman d’**une petite Françoise** de 3 mois. (lesyeuxdansleslivres.blog, 04.01.2024)

’Simone, 23 år, mamma till en liten François på 3 månader.’

I både svenska (106–107) och franska (108–109) finns förnamn som har både maskulint och feminint semantiskt och/eller grammatiskt genus och bör betraktas som homonyma, vilket inte hindrar att icke-binära personer väljer att byta sitt förnamn till ett dylikt förnamn. I franska finns även undantagsvis könsneutralt semantiskt genus med hjälp av det inkluderande skrivsättet (110):

106. *Han* heter **Alex**, och han sitter i fängelse. (Lapidus, Jens & Lapidus, Hedda, 2022, *Fängelsekuppen*, Stockholm: Bonnier Carsen, s. 22)

107. *Hon* heter **Alex** det vet jag. (Nordstrand, Pixie, 2018, *Klassåterträffen*, BoD.)

108. **Dominique** de Villepin, né le 14 novembre 1953 à Rabat (Maroc). Haut fonctionnaire au ministère des Affaires étrangères, écrivain, il a été [...] deux fois ministre de Jacques Chirac avant que celui-ci le nomme Premier ministre, de mai 2005 à mai 2007. (chairestrategie.pantheonsorbonne/conferenciers/dominique-villepin)

’Dominique de Villepin, född den 14 november 1953 i Rabat (Marocko). Hög tjänsteman vid utrikesdepartementet, författare, har *han* två gånger varit [...] minister under Jacques Chirac innan denne utnämnde *honom* till premiärminister, från maj 2005 till maj 2007.’

109. **Dominique** Joseph. Inspectrice Divisionnaire DGFIP Mandature : 2021–2026. (*Conseil économique, social et environnemental*, lecese.fr/membre/dominique-joseph)

’Dominique Joseph. Divisionsinspektör DGFIP Mandatperiod: 2021–2026.’

110. Quand *Paul.e* rencontre *Louis.e.* (instagram.com)²⁷

’När Paul möter Louise.’

I finska, som saknar grammatiskt genus, har förnamn ett inneboende maskulint (*Matti*, 111) eller feminint (*Elina*, 112) semantiskt genus:

111. *Matti* Vanhanen on suomalainen poliitikko. (podplay.com, 13.03.2025)

’Matti Vanhanen är en finländsk politiker.’

112. *Elina* Suomela-Härmä [...] on suomalainen filosofian tohtori, romanisti ja Helsingin yliopiston italialaisen filologian emerita-professori. (fi.wikipedia.com, 2025).

’Elina Suomela-Härmä [...] är en finländsk filosofie doktor, romanist och professor emerita i italiensk filologi vid Helsingfors universitet.’

2.5 Grammatiskt genus: inanimata

Både svenska (Fig. 1, 2, 4) och franska (Fig. 3, 5) har två grammatiska genus (franska: *maskulinum* och *femininum*, svenska: *utrum* och *neutrum*), vilka omfattar substantiv som är *animata* och *inanimata*.

I svenskan är utrum det vanligaste grammatiska genuset: ”Ungefär tre fjärdedelar av substantiven är utrala” (SAG II, s. 59). Övriga substantivs grammatiska genus är neutrum.

I franskan är maskulinum vanligare än femininum som grammatiskt genus (GGF: 383).

Det finns anledning att tro att inanimatumkategorin dominerar i förhållande till animatumkategorin i de två språken. Det tyder åtminstone en pilotkorpus på (Fig. 6), bestående av de hundra första substantivförekomsterna i en fransk roman (Sarr 2021a) och dess svenska översättning (Sarr 2021b).

GRAMMATISKT GENUS							
FRANSKA				SVENSKA			
Maskulinum		Femininum		Utrum		Neutrum	
Anima-tum	Inanima-tum	Anima-tum	Inanima-tum	Anima-tum	Inanima-tum	Anima-tum	Inanima-tum
13	42	4	41	13	52	1	34

Fig. 6: Pilotkorpus.

²⁷ Franskan skiljer det maskulina förnamnet *Paul* (/pɔl/) från det feminina förnamnet *Paule* (/po:l/) (Lerond 1980).

Att klassificera substantiv i de två kategorierna *animatum* och *inanimatum* innebär ibland svårigheter. I pilotkorpusen förekommer konstruktionerna *läsa en författare* respektive *lire un écrivain*. I dessa konstruktioner hör *författare* respektive *écrivain* snarast till *inanimatum*-kategorin: det man läser är en bok eller dylikt skriven av en författare. Varken SAOL (2015, s.v.) eller SO (2021, s.v.) nämner denna betydelse, medan SAOB (1927, s.v.) anger att *författare* kan ha denna eller en liknande *inanimat* betydelse: ”stundom närmande sig bet.: en författares produktion”. I GR (2001, s.v.) nämns också denna betydelse för *auteur* (= *œuvre, texte d’un auteur* ’en författares verk, text’): *Nous étudierons trois auteurs, cette année* (’Vi ska studera tre författare i år’). *Citer un auteur* (’citera en författare’).

I båda språken uttrycks dessa grammatiska genus med kongruensmottagande artiklar.

I båda språken har också de grammatiska genusen egenskapen att åtskilja homonyma substantiv och deras olika betydelser hos *inanimata*.

I svenska åtskiljs exempelvis de två substantiven *lock*₁ (’kortare knippe hår som bildar en cirkel eller en spiral’, SO 2021, s.v.) och *lock*₂ (’tämmligen plan anordning för tillslutning av öppningen på ett föremål’, SO 2021, s.v.) av de två grammatiska genusen *utrum* (113) och *neutrum* (114):

113. Jag minns ännu den där *locken*₁. Den var så rörande. Ingen som förväntar sig att dö, står och kammar sig sådär noga. (Englund, Peter, 2006, *Spegelscener*, litteraturbanken.se)
114. Sörkörarna lyfte på *locket*₂ och drog in lukten. (Ahlin, Lars, 1955, *Kvinna kvinna*, litteraturbanken.se)

I franska åtskiljs de två substantiven *livre*₁ (’bok’, *’assemblage, broché ou relié, d’un nombre assez grand de pages, à l’exclusion des périodiques’*, *Dico en ligne Le Robert*, s.v.) och *livre*₂ (’pund’, *’unité monétaire britannique’*, *Dico en ligne Le Robert*, s.v.) också av de två grammatiska genusen *maskulinum* (115) och *femininum* (116):²⁸

115. Pas d’affichages dans les gares pour *le livre*₁ de Jordan Bardella. (lemonde.fr, 26.11.2024)
’Ingen affischering på stationerna för Jordan Bardellas bok.’

²⁸ I franska är några *inanimata* substantiv, som *amour* (’kärlek’), maskulina i singular [a.] och feminina i plural [b]: [a.] *Yvette et Maurice filent le parfait amour depuis 75 ans.* (aisnenouvelle.fr, 09.10.2023) ’Yvette och Maurice har varit lyckligt kära i 75 år.’; [b.] « *Mes premières amours, ce sont les tableaux de Rembrandt* ». (leproges.fr, 10.05.2017) ’Min första kärlek var Rembrandts tavlor.’

116. Brexit : la chute de *la livre*₂. Perte du statut de monnaie de réserve? Selon le calcul de taux de change effectif pondéré de la Banque d'Angleterre (BoE), *la livre* est au plus bas depuis 1848. (la tribune.fr, 16.10.2016)
'Brexit: pundets fall. Förlust av status som reservvaluta? Enligt den viktade effektiva växelkursen från *Bank of England* (BoE) är pundet på sin lägsta nivå sedan 1848.'

3. ADJEKTIVGENUS

Kongruensböjning av adjektiv i maskulint och feminint semantiskt genus är ytterst begränsad i svenskan. Den förekommer endast när adjektivet står *attributivt* i bestämd form och det formella genuset är *utrum*:

När adjektivet böjs i bestämd form, kan det i bestämd form singularis optionellt ha böjningssuffixet *-e* för att ange att predikationsbasen är en varelse av manligt kön [...] eller vilken som helst person utan avseende på kön [...]: Den *äldste* läraren skulle sitta närmast rektorn. [...] Den *enskilde* eleven visades all tänkbar hänsyn (SAG II: 227)

I (117–120) står adjektivet *attributivt* och substantivet i bestämd form har uttralt grammatiskt genus. Det optionella suffixet *-e* anger maskulint semantiskt genus (117), medan suffixet *-a* är förenligt med maskulint (118), feminint (119) och könsneutralt (120) semantiskt genus:

117. Skrattade gjorde däremot ingen då *den nye läraren* i kristendomsakademien, doktor H. (Vi kan kalla *honom* så i fortsättningen) uppenbarade sig på läroverket (Bengtsson, Sixten, 1977, *Solen är störst vid sin nedgång*, litteraturbanken. se)
118. Lovet är slut och [...] Akissi, som brukar tycka om skolan, är rädd för *den nya läraren*. *Han* tycker inte om barn. (adlibris.com)
119. Och veckan därpå [...] börjar *den nya läraren*. *Hon* heter Sabina och har tidigare arbetat på Kryddgårdsskolan i Rosengård. (fridhemsskolan.blogg.se, 03.03.2014)
120. Ingen tyckte om *den nya eleven*. *Hen* sa aldrig något. (mieli.fi, 2015)

Det som inte är förenligt med adjektivsuffixet *-e*, vore substantiv med entydigt feminint semantiskt genus (**den nye kvinnan*)²⁹ som kräver adjektivsuffixet *-a*.

I (121–123) har däremot det inanimata substantivet i bestämd form neutralt (121) och uttralt (122) grammatiskt genus som det attributiva adjektivet kongruensböjs efter. I (123) har det animata neutrala substantivet könsneutralt semantiskt genus (*ett barn*):

121. Den 5 juli 2023 presenterade EU-kommissionen *ett nytt förslag* på ett rättsligt bindande regelverk för skydd av jord och mark inom Europa. (naturvardsverket.se, 18.04.2024)
122. Polisens rätt att skjuta – *En ny reglering* om laga befogenhet att använda skjutvapen. (regeringen.se, 20.09.2023)
123. För en del småbarnsföräldrar kan *ett nöjt barn* som somnar själv – och sover hela natten kännas som en ouppnåelig hägring. (kurera.se, 15.08.2020)

I (124–127) står adjektivet *predikativt* och adjektivet kongruensböjs efter det animata substantivets grammatiska genus, oavsett om det är utrum (124–127) eller neutrum (128) och oavsett om det har maskulint (124, 126) eller feminint (125, 127) semantiskt genus:

124. *Per Bolund* är Sveriges miljö- och klimatminister. *Han är nöjd* med att det blev ett avtal. (sverigesradio.se, 15.11.2021)
125. Pappa Torbjörn om *Lina Watz* insats: Jag hoppas *hon är nöjd*. Det blev en sjundeplats för *Lina Watz* i finalen på 100 meter ryggsim i Paralympics (sverigesradio.se, 30.08.2021)
126. Han tillägger också att *den ansvarige läraren är ny* och att *denne* inte kände till kopplingen mellan Robert Karlsson och Stiftelsen Verklighetens center. (*Norrbottens-Kuriren*, kuriren.nu, 13.10.2024)
127. Dock gillar jag inte riktigt *läraren (hon är ny)*, gillar bättre hon vi hade förra veckan. (eerika.staaf.blogg.se, 15.09.2011)

I (124–127) har det kongruensgivande substantivet specifik referens. I (128–129) har detta substantiv icke-specifik referens:

²⁹ Helt undantagsvis går det dock att belägga: *Kvinnlig hårffrisörmentor förklarar hårfärgningsförfarandet medan den nye kvinnan sätter på svarta handskar*. (se.dreamstime.com, 09.01.2023)

128. Det bästa är emellertid att först försöka hitta ett nytt tillfälle då *barnet är **nöjt*** och medverkar så bra som möjligt. (rikshandboken-bhv.se, 18.10.2024)
129. Åsa Westlund har frågat hur statsministern har säkerställt att regeringens statsråds cv:n [...] inte undanhåller uppgifter som har särskild koppling till det ansvarsområde som *statsrådet är **ansvarigt*** för. (riksdagen.se, 12.12.2024).

I motsats till i svenska är adjektivets kongruensböjning normalfallet i franska, oavsett om adjektivet står attributivt eller predikativt.

Det *attributiva adjektivet* har som kongruensmottagare maskulint respektive feminint grammatiskt och semantiskt genus med specifik referens i (130–131), medan det har könsneutralt genus ("det inkluderande skrivsättet") med icke-specifik referens i (131), som ingår i en utlysningstext:

130. Il fera ses premiers pas dans la « Star Academy 2024 » le 12 octobre prochain. *Hugues Hamelynck a été choisi pour être le **nouveau professeur***. (purepeople.com, 08.10.2024)
'Han kommer att ta sina första steg i "Star Academy 2024" den 12 oktober. Hugues Hamelynck har valts till den nya läraren.'
131. Sofia Morgavi est *la **nouvelle professeure*** de chant de la Star Academy. (cosmopolitan.fr, 14.10.2024)
'Sofia Morgavi är den nya sångläraren i Star Academy.'
132. *Le **a nouveau.elle professeur.e*** viendra conforter l'équipe pédagogique de physiologie animale de l'UF de biologie. (galaxie.enseignementsup-recherche.gouv.fr, 07.02.2017)
'Den nya läraren kommer att stärka det pedagogiska teamet för djurens fysiologi vid biologiska enheten.'

Det *predikativa adjektivet* har som kongruensmottagare maskulint respektive feminint grammatiskt och semantiskt genus med specifik referens i (133–134):

133. *Le professeur est **nouveau***, donc je ne connais pas son cours. (forum.tutoweb.org, 26.09.2020)
'Läraren är ny, så jag känner inte till *hans* kurs.'
134. *La professeure est **nouvelle***, je suis presque sûre qu'*elle* n'a été que *suppléante* avant ça. (reddit.com/r/AITAH, octobre 2024)
'Läraren är ny, jag är nästan säker på att *hon* bara har varit vikarie tidigare.'

Det *attributiva adjektivet* som kongruensmottagare från *inanimata substantiv* har enbart maskulint respektive feminint *grammatiskt genus* med specifik referens i (135–136):

135. Demandé depuis des années par la JSR basket de Ruaudin, **le nouveau tableau** d’affichage nouvelle génération vient compléter celui actuel. (ouest-France.fr, 25.01.2022)
 ’Efterfrågad i åratal av JSR basket i Ruaudin, kommer den nya generationens informationsskärm att komplettera den nuvarande.’
136. MOISSONIER. **La nouvelle table**. Ref: 810 B – Sapin laqué grisé. Où trouver ce produit? (moissonier.com)
 ’MOISSONIER. Det nya bordet. Ref: 810 B – Grålackad gran. Var kan man hitta denna produkt?’

Det *predikativa adjektivet* har som kongruensmottagare från *inanimata substantiv* enbart maskulint respektive feminint *grammatiskt genus* med specifik referens i (137–138):

137. *Le tableau est nouveau* et il y a des livres en plus [...]. L’œuvre d’art est un dessin d’une femme en robe rouge en train de poser. (wattpad.com)
 ’Tavlan är ny och det finns dessutom böcker [...]. Konstverket är en teckning av en kvinna i röd klänning som poserar.’
138. *La table est nouvelle* : elle devient disponible suite à une annulation de commande. (whoppah.com)
 ’Bordet är nytt: det blir tillgängligt efter avbokning av en beställning.’

Det ”inkluderande skrivsättet” används sålunda inte, av lätt insedda skäl, vid *inanimata substantiv* som kongruensgivare till adjektiv (134–137).

I franska finns ett fåtal adjektiv som är oböjliga i genus, exempelvis *facile* (’enkel’, ’lättvindig’) (GGF I: 659) (139–140):

139. Il composa bon nombre de poésies; et l’on cite de lui un assez grand nombre de petites pièces presque toujours écrites d’un **style facile** et naturel. (fr.bab.la)
 ’Han skrev ett stort antal dikter; och ett ganska stort antal korta dikter av honom, nästan alltid skrivna i en enkel och naturlig stil, citeras.’

140. Cette aventure, en tout cas, fit frémir une partie de l'Europe d'effroi ou d'espérance, et l'auteur, renonçant à *une ironie facile*, l'évoque avec le plus grand souci d'objectivité. (gallimard.fr, 11.02.1947)

'Detta äventyr fick i alla fall en del av Europa att darra av skräck eller hopp, och författaren, som avstår från lättvindig ironi, nämner det med största möjliga objektivitet.'

Skillnaden mellan skrift och tal, mellan fonem och grafem, är betydligt större i franska än i svenska. Detta är högst relevant när det gäller substantiv- och adjektivgenus: i skrift består substantivet *professeur* ('professor', 'lärare') i maskulinum och substantivet *professeure* i femininum av två grafemföljder, men i tal av endast en fonemföljd.

När det gäller adjektivgenus exemplifieras denna skillnad med konstruktionerna *Kära kollega* och *Kära kolleger* och deras franska motsvarigheter (Fig. 7 och 8). Som franska grafem betraktas här den punkt <.> som ingår i det inkluderande skrivsättet (*Chèr.e*), samt <e> (*Cher.e*) och <è> (*Chère*).

	Konstruktioner	Konstruktioner i tal: fonemföljder	Konstruktioner i skrift: grafemföljder	Referens
1.	<i>Kära kollega</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 1	man eller kvinna
2.	<i>Käre kollega</i>	Fonemföljd 2	Grafemföljd 2	man
3.	<i>Kära kolleger</i>	Fonemföljd 3	Grafemföljd 3	män, kvinnor och män, kvinnor
	* <i>Käre kollega</i>			*kvinna
	* <i>Käre kolleger</i>			*män, *kvinnor, *män och kvinnor

Fig. 7: Fonem och grafemföljder i svenska.

	Konstruktioner	Konstruktioner i tal: fonemföljder	Konstruktioner i skrift: grafemföljder	Referens
1.	<i>Cher Collègue</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 1	man
2.	<i>Chère Collègue</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 2	kvinna
3.	<i>Chèr.e Collègue</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 3	man eller kvinna
4.	<i>Cher.e Collègue</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 4	man eller kvinna
5.	<i>Chers Collègues</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 5	män
6.	<i>Chères Collègues</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 6	kvinnor
7.	<i>Chèr.e.s Collègues</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 7	män, kvinnor och män, kvinnor
8.	<i>Cher.e.s Collègues</i>	Fonemföljd 1	Grafemföljd 8	män, kvinnor och män, kvinnor

9.	<i>Cher Collègue et Chère Collègue</i>	Fonemföljd 2	Grafemföljd 9	man och kvinna
10.	<i>Chers Collègues et Chères Collègues</i>	Fonemföljd 2	Grafemföljd 10	män och kvinnor

Fig. 8: Fonem- och grafemföljder i franska.

4. PRONOMENGENUS

Den största skillnaden vad gäller pronomengenusa mellan svenska och franska är att svenska har fem grammatiska pronomengenusa, medan franska har tre (Fig. 8 och 9). Som nämnts ovan (§ 1) behandlar inte vare sig den svenska (SAG II, 1999) eller den franska referensgrammatiken (GGF I, 2021) *könsneutralt grammatiskt pronomengenusa* (*le genre grammatical pronominal indifférencié*) (Fig. 9 och 10).

GRAMMATISKT GENUS				
Utrum	Neutrum	Maskulinum	Femininum	Könsneutralt genus
SEMANTISKT GENUS				
Inanimatum	Animatum			
<i>den</i> (<i>boken</i>)	<i>det</i> (<i>bordet</i>)	<i>han</i> (<i>Bertil</i>)	<i>hon</i> (<i>Karin</i>)	<i>hen</i> (‘han eller hon’)
				<i>den</i> (<i>eleven</i>)
				<i>det</i> (<i>barnet</i>)

Fig. 9: Personliga pronomen i nominativ, 3 person singular, i svenska.

GRAMMATISKT GENUS					
Maskulinum		Femininum		Könsneutralt genus	
SEMANTISKT GENUS					
Animatum	Inanimatum	Animatum	Inanimatum	Animatum	
Maskulinum	Maskulinum	Femininum	Femininum	Könsneutralt genus	
<i>il</i> (‘han’) (<i>Cyril</i>)	<i>il</i> (‘den, det’) (<i>le tableau</i> ‘tavlan’)	<i>elle</i> (‘hon’) (<i>Sylvie</i>)	<i>elle</i> (‘den, det’) (<i>la table</i> ‘bordet’)	<i>iel</i> (‘hen’) (<i>Cyril</i> , <i>Marie</i>)	<i>iels</i> (‘de’ = män, kvinnor, män och kvinnor)

Fig. 10: Personliga pronomen i nominativ, 3 person singular, i franska.

I svenskan finns en likhet mellan pronomengenuset och substantivgenuset, så tillvida att pronomengenuset antingen är *n*-genus/utrum (*den, han, hon, hen*) eller, *t*-genus/neutrum (*det*).

4.1 Utrum och neutrum som grammatiska och semantiska pronomengenuset i svenska

I svenska används utrala (141) och neutrala (142) pronomen med anaforsisk syftning på inanimata substantiv:

141. Olaus Petri, reformator och predikant i Storkyrkan, har pekats ut som beställare av *tavlan*. **Den** hängdes omedelbart i Storkyrkan och hänger där än idag. (stockholmskallan.stockholm.se, 07.02.2022)

142. Jag har betsat *bordet*, **det** står i köket. (phasion.blogg.se, 31.03.2013)

Dessa pronomen används också som könsneutralt semantiskt genus med anaforsisk syftning på animata utrala (143–144) och neutrala (145–147) substantiv:

143. Exempelvis om *läraren* är nyutbildad eller om **den** har lång erfarenhet inom yrket. (gupea.ub.gu.se, 2024)

144. I denna lag avses med [...] *elev*: **den** som deltar i utbildning enligt denna lag med undantag för barn i förskolan. (*Skollag* 2010:800, riksdagen.se)

145. Jag försökte så gott jag kunde att inte tänka på det sexåriga *barnets* sista stund, hur **det** mördats. (Kang, Han, 2016, *Den vita boken*, Stockholm: Natur & Kultur 2019, övers. A. Karlsson & O. Park, s. 37)

146. Hon och mannen gifte sig och åren gick och de fick *ett barn*, **det** var mörkhårigt och hade ett lustigt födelsemärke rakt ovanför vänstra ögonbrynet. (poeter.se, 20.02.2016)

147. Då anföraren hade aflägsnat sig från *barnet* och krigsknekten åter stod ensam på sin post, såg han sig om efter *barnet*. **Det** lekte alltjämt bland blommorna. (Lagerlöf, Selma, 1904, *Kristuslegender*, litteraturbanken)

4.2 Maskulinum och femininum som grammatiska och semantiska pronomengenus i svenska och franska

I svenska används de grammatiska pronomengenusen maskulinum (148) och femininum (149) med anaforisk syftning på utrala substantiv som betecknar manliga och kvinnliga individer:

148. En av de patienter som vårdades under många år på Lilla Hemmet var *Kalle*. **Han** skrevs in på Lilla Hemmet vid nio månaders ålder och blev kvar tills **han** var elva och ett halvt år. (stockolmskallan.stockholm.se, 28.05.2024)
149. Mats hyllar sin *lärarinna Karin*. **Hon** förändrade mitt liv. (sverigesradio.se, 10.03.2023)

De används också med anaforisk syftning på grammatiskt utrala (150–151) och neutrala och semantiskt könsneutrala substantiv (152–153):

150. *Läraren* är ny för i år – **han** är suverän och ungarna älskar honom! (allaforaldrar.se)
151. Den här *läraren* är ny för mina elever, och Malte sa bland annat att han inte gillar att **hon** lägger handen på honom eller står för nära. (sites.google.com)
152. Hon fick *ett barn*. **Han** var 10 månader gammal i juli. (reddit.com, 2023)
153. Om det var så att min mors första *barn*, **hon** som bara levde i två timmar, sökte upp mig ibland [...], skulle jag inte vara medveten om *hennes* närvaro. (Kang, Han, 2016, *Den vita boken*, Stockholm: Natur & Kultur 2019, övers. A. Karlsson & O. Park, s. 37)

Undantagsvis kan de grammatiska pronomengenusen maskulinum (154–155) och femininum (156) användas med anaforisk syftning på inanimata utrala substantiv (*månen*, *kometen*, *klockan*):

154. Gud har gett oss en vacker lykta om natten på himlen, och det är *månen*. Vad är *månen*? **Han** är ett mycket stort klot, som ständigt rullar kring jorden. Varför gör **han** det? (Topelius, Zacharias, 1875, *Naturens bok*, digi.sets.fi)
155. Föröfrigt iakttar man andra väsentliga förändringar hos *kometen*, då **han** nalkas solen. **Han** blir ljusstarkare och i *hans* dunsthölje kan man ofta iakttaga betydliga och hastiga förändringar. (Anonym, red., 1902, *Kunskap för alla. Värdefull litteratur för*

svenskar. Första bandet. 3. Naturlära: Astronomi, s. 135, litteraturbanken.se)

156. Jag hörde hur Magnus gick upp men kände att det var okristligt tidigt så jag vände mig om och somnade om. 15 minuter senare kom Magnus och puffade på mig. [...] Vad är klockan? **Hon** är 05:15. – Är du inte klok!! Men jag tittade på väderprognosen och såg skitvädret som skulle komma in de kommande dagarna från och med onsdag eftermiddag. (nanny166.se, 10.07.2023)

Detta bruk är ”reminiscenser av ett äldre system” (SAG II: 276) med tre grammatiska genus (*maskulinum*, *femininum* och *neutrum*). Dessa reminiscenser står i centrum för Esaias Tegnér’s berömda ” uppsats ” *Om genus i svenskan* (1892):

På den tid då latinsk grammatik och hegelsk filosofi tronade som stormakter inom vetenskapen hade trilogien *maskulinum*, *femininum* och *neutrum* sin egentliga glansperiod. [...] Våra ordböcker låta ju också varje substantiv åtföljas av ett *m.* eller ett *f.* eller ett *n.* – beteckningar som både utgå från och synas vilja fastslå den åskådningen att vårt språk obetingat hyllar förutnämnda trefaldighet. [...] I våra dagar säger man inom Sverges bildade klasser långt mindre ofta *handen* – *hon*, *foten* – *han*, än man säger *handen* – *den*, *foten* – *den*. Endast vissa bygdemål kvarhålla ännu det ursprungliga uttrycksättet i orubbat skick. (Tegnér 1892: 3–4)

Med diskuterandet och fastställandet av enskilda ords genus har jag avsiktligt tagit föga befattnin; uppsatsen skulle annars lätt ha blivit ännu mycket längre. De exempel på »felaktigt genus» jag har anfört från våra bästa författare äro icke få. De utgöra dock endast en ringa del av dem jag har antecknat och på vilka jag har grundat min tro att skillnaden mellan grammatiskt maskulinum och femininum i den bildade svenskan nu är i det närmaste utdöd. (Tegnér 1892: 200)

Den svenska svenske språketaren Sven Hov (1703–1786), som citeras av Natanael Beckman (1895), vittnar om att tregenussystemet ifrågasätts även under 1700-talet:

Någre påstå, men oskäligen och emot språkets bruk, at man med *han* och *hon* i stället för *den* icke bör personifiera nomina substantiva, som icke äro af något kön; til ex. *wänskapen han*, *lyckan hon* [...]. (Hof, cit. Beckman 1895: 246)

Detta äldre system kan enligt Wessén (1979) förstås som grundat på en annan världsbild:

Vi måste tydligen förutsätta en mera primitiv, animistisk uppfattning av tillvaron, som överallt i naturen såg handlande krafter, likartade med levande väsen. Orden för sol, måne och stjärna är därmed maskulina och feminina

[...]. Av kroppsdelar är de aktiva och rörliga maskulinum eller femininum, t.ex. *hand, arm, fot* [...]. (Wessén 1979: 21–22)

När det gäller substantivet *klocka* (156) förefaller det feminina genuset ha betydligt större livskraft än när det gäller det maskulina genuset hos substantivet *måne* (154), vilket inte hindrar att det i båda fallen går att belägga det utrala pronomenet *den* med anaforisk syftning på dessa substantiv (157–158):

157. När *månen den* lyser över Halasjöns vatten [musiktryck] / text och musik: Olle Sander, Olofström: Ed. Sander, 1950 (libris.kb.se)

158. Det är väl dags o lägga sig för jobbdag imorgon (kl 07) jo vad är *klockan? den* är kl 01:00!! (sweclockers.com, Kristianstad, 06.02.2013)

I vissa österbottniska dialekter fortlever ännu det ”fornärvda tregenus-systemet”. I dessa dialekter omtalas ”*häst* [...] med *han*, *bok* med *hon* och *får* med *he* ’det’” (Ivars 2010: 58).

I franska används däremot helt regelmässigt de grammatiska pronomen-genusen maskulinum och femininum för att anaforiskt referera till inanimata maskulina och feminina substantiv (159–160):

159. En 1910, nous avons toujours la trace de *ce tableau, il* est dans l’église, nous savons qu’*il* a été déplacé à plusieurs reprises dans l’édifice, mais *il* s’y trouve toujours. (ouest-france.fr, 04.07.2023)
 ’1910 finns det fortfarande spår av tavlan, den är i kyrkan, det är känt att den flyttats flera gånger inom byggnaden, men den befinner sig fortfarande där.’

160. Très belle *table, elle* est facile à monter et pas trop lourde. (fr. mobil.store, 11.14.2023)
 ’Mycket fint bord, det är lätt att sätta ihop och inte för tungt.’

De används också för att referera anaforiskt till animata maskulina (161) och feminina (162–163) substantiv, varvid pronomen-genus är både grammatiskt och semantiskt:

161. [Le professeur Maurice Douville] Durant sa carrière de *professeur, il* a publié de nombreux travaux, notamment sur les tumeurs et cancers des animaux. (persee.fr, 1961)
 ’[Professor Maurice Douville] Under sin professorskarriär har *han* publicerat talrika arbeten, i synnerhet om tumörer och cancer hos djur.’

162. *Une professeur méprisante suspendue à Orléans.* « Il y a beaucoup de professeurs agrégés dans ce lycée, explique un professeur. **Elle** a donc été affectée à contrecœur dans cette classe pour compléter son service, ce qu'**elle** a vécu comme une brimade. » (lefigaro.fr, 14.12.2012)

'En föraktfull lärare avstängd i Orléans. "Det finns många lektorer på det här gymnasiet", förklarar en lärare. "Hon blev därför tilldelad den här klassen mot sin vilja för att fylla ut sin tjänst, vilket hon upplevde som mobbning".'

163. *Quant à la professeure, elle a reconnu que certaines phrases pouvaient blesser mais a affirmé:* « Être un professeur strict ne me semble pas être, surtout aujourd'hui, un défaut. On peut être stricte et à l'écoute des élèves. » (ouest-france.fr, 07.06.2021)

'När det gäller läraren erkände hon att vissa meningar kunde såra, men hon påstod: "Att vara en sträng lärare tycks mig inte vara, särskilt idag, en brist. Man kan vara sträng och lyhörd för eleverna".'

Varken svenska eller franska har maskulina och feminina subjektspronomen i första person, men det finns språk som har det: i det utdöda indoeuropeiska språket östtokariska (tokariska A)³⁰ var den maskulina formen *nās* ('jag') och den feminina formen *ñuk* ('jag') i första person singular (Krause & Werner 1960: 162) och i spanska är den maskulina formen *nosotros* ('vi') och den feminina formen *nosotras* ('vi') i första person plural (*Nueva gramática* I: 1168). I franska anges dock maskulint och feminint genus för första personens subjektspronomen *je* ('jag') och *nous* ('vi') med kongruensböjning av det predikativa adjektivet (164–167) och av perfekt particip vid verb som böjs med hjälp verbet *être* (168–171). Som kongruensgivare har de franska pronomenen *je* och *nous* inte grammatiskt genus, utan adjektiven fungerar som kongruensmottagare till dessa pronomens specifika, deiktiska referens i olika yttrandessituationer:

164. *Je suis heureux* [maskulinum].

'Jag är lycklig.'

165. *Je suis heureuse* [femininum].

'Jag är lycklig.'

166. *Nous sommes heureux* [maskulinum]

'Vi är lyckliga.'

³⁰ Tokariska "talades på 500-700-t. e. Kr i N delen av nuv. kinesiska autonoma området Xinjiang (Sinkiang)" (Lombard 1990: 33).

167. *Nous sommes heureuses* [femininum]
'Vi är lyckliga.'
168. *Je suis parti* [maskulinum].
'Jag har åkt iväg.'
169. *Je suis partie* [femininum].
'Jag har åkt iväg.'
170. *Nous sommes partis* [maskulinum].
'Vi har åkt iväg.'
171. *Nous sommes parties* [femininum].
'Vi har åkt iväg.'

När ”det inkluderande skrivsättet” används vid det predikativa adjektivet (172–173) och vid perfekt particip vid verb som böjs med hjälpverbet *être* (174–175), ger detta uttryck för könsneutralitet:

172. *Je suis heureux.se* avec ce que j'ai, mais cela ne m'empêche pas d'aspirer à plus. (nospensees.fr, 27.12.2022)
'Jag är lycklig med det jag har, men det hindrar mig inte från att sträva efter mer.'
173. *Nous sommes heureux.se.s* de vous annoncer l'ensemble des artistes et des spectacles qui joueront cet été au Théâtre du Train Bleu, du 3 au 21 juillet 2024. (theatredutrainbleu.fr, 15.03.2024)
'Vi är glada att kunna meddela er alla artister och föreställningar som kommer att spelas i sommar på Théâtre du Train Bleu, från den 3 till den 21 juli 2024.'
174. « À mon retour, j'ai reçu des dizaines de messages de remerciements. On m'a dit : '*je suis parti.e* à travers toi'. » (*Le Journal du Centre*, lejdc.fr, 30.04.2016)
'''Vid min återkomst fick jag tiotals meddelanden med tack. Man sade till mig: 'Jag har rest genom dig.'''
175. Lille en trottinette. Hors les murs : départ à l'Office du tourisme [...] Freins, suspension, casque, allez, *nous sommes parti.e.s!* Vous découvrirez le centre, le Vieux-Lille et son histoire, mais aussi la modernité de Lille Europe. (maisonsfolie.lille.fr, 26.01.2022)
'Lille på elsparkcykel. Utanför murarna: avfärd från turistbyrån [...] Bromsar, fjädring, hjälm, nu åker vi (ordgrant: har vi åkt)! Ni kommer att upptäcka centrum, Gamla Lille och dess historia, men också moderniteten i Europa-Lille.'

Liksom franska har svenska inte feminina personliga subjektspronomen i första person, men till skillnad från franska har svenska inte heller feminin kongruensböjning av predikativa adjektiv eller perfekt particip efter dessa personliga pronomen. Annorlunda uttryckt kan dessa pronomen inte fungera som feminina kongruensgivare för adjektiv och particip som kongruensmottagare.

I franska förekommer det inkluderande skrivsättet av predikativa adjektiv och av perfekt particip också efter de personliga subjektspronomenen i andra person – *tu* ('du') (176–177) och *vous* ('ni') (178–181):

176. Aujourd'hui, on décrypte 7 signes qui prouvent que **tu** es *heureux.se* dans ta vie de freelance. (freebe.me/blog, 24.06.2022)
'Idag avkodas 7 tecken som bevisar att du är lycklig i ditt frilansliv.'
177. **Tu** es *parti.e* [...], tu n'as laissé qu'une dystopie... (artcena.fr, 16.06.2020)
'Du har åkt [...], du har bara lämnat en dystopi...'
178. **Vous** êtes *heureux.se* que tout se soit bien passé mais *exténué.e*. (elle.fr)
'Ni är glad att allt har gått bra men utmattad.'
179. **Vous** êtes *heureux.se.s*, *fier.ère.s* de votre incroyable aventure. (wattpad.com)
'Ni är lyckliga, stolta över ert otroliga äventyr.'
180. Récemment *diplômé.e*, **vous** êtes *parti.e* à l'étranger en quête d'opportunité professionnelle, mais avez finalement choisi de revenir en France ? (x.com, 22.10.2024)
'Nyligen utexaminerad, har ni åkt utomlands i jakt på yrkesmöjligheter, men har slutligen valt att återvända till Frankrike?'
181. Et sinon **vous** êtes *parti.e.s* où en vacances, vous ? (instagram.com, 02.09.2024)
'Och annars, vart har ni åkt på semester?'

4.3 Könsneutralt pronomengenus i svenska och franska

I svenska har det grammatiskt könsneutrala pronomenet *hen*, förutom en nominativform, såväl en akkusativ- och dativform som en genitivform (Fig. 11). Detta pronomen är belagt sedan 1966, enligt SO (2021, s.v.).

Nominativ			Ackusativ och dativ			Genitiv		
M	F	KN	M	F	KN	M	F	KN
<i>han</i>	<i>hon</i>	<i>hen</i>	<i>honom</i>	<i>henne</i>	<i>hen</i> ₁ , <i>henom</i> ₂	<i>hennes</i>	<i>hans</i>	<i>hens</i>

M = Maskulinum; F = Femininum; KN = Könsneutralt genus

Fig. 11: Personliga pronomen i nominativ, ackusativ, dativ och genitiv, 3 person singular, i svenska.

I (182–187) används *hen* som subjekt och i (183–185) används *hen* och *henom* som icke-subjekt. Den senare formen (*henom*) framstår som mindre vanlig. I (184) används genitivformen *hens*:

182. Eftersom *läraren* är ny till yrket försöker *hen*^{NOMINATIV} vara någon som den inte är, vilket gör *hen*^{NOMINANTIV} alienerad och studenterna får en misstro till läraren. (studocu.com)
183. *Läraren* som vägrade kalla en elev för *hen*^{ACKUSATIV1} blev uppsagd från sitt arbete. Nu riskerar *hen*^{NOMINATIV} en varning från Lärarnas ansvarsnämnd. (vilarare.se, 08.06-2023)
184. När *hen*^{NOMINATIV} fick syn på *henom*^{ACKUSATIV2} spred sig ett stort leende över *hens*^{GENITIV} ansikte. – Det var länge sen sist, sa *hen*^{NOMINATIV} och gav *henom*^{DATIV2} en kram. (musikanta.blogspot.com, 16.03.2012)
185. När läkarna gav *hen*^{DATIV1} kryckor att gå med skrek sexåringen av smärta när *hen*^{NOMINANTIV} försökte röra på sig. (lakartidningen.se, 07.03.2023)
186. Ett vittne berättar för Aftonbladet att *hen*^{NOMINATIV} gick förbi precis när det small. (aftonbladet.se, 16.11.2018)³¹
187. *Hen*^{NOMINATIV} gick över gatan. (dn.se, 14.12.2007)

Pronomenet *hen* används med specifik referens i (182–187), men det används också ofta med icke-specifik referens (188–190):

188. Doktorand i oorganisk kemi vid Stockholms universitet. *Hen* bör ha en stark samarbets- och kommunikationsförmåga, vara själv-motiverad och ha förmåga att arbeta i grupp. *Den sökande* bör också ha utmärkta färdigheter på engelska, både skriftligt och i tal. *Kandidaten* ska ha en magisterexamen eller motsvarande i

³¹ I detta exempel används *hen* för att anonymisera vittnet.

kemi, kemiteknik, fysik eller materialvetenskap. (arbetsannonser.se, 14.10.2024)

189. För den som är i ofrivillig ensamhet – den som inte har de relationer **hen** önskar – kan kontrasten bli extra påtaglig vid högtider och spä på känslan av ensamhet (*Forskning & Framsteg*, 10, 2024, s. 70)

190. Får **hen** som bor i Danmark rotavdrag om **hen** köper hus i Skåne? (sverigesradio.se, 18.09.2012)

”I formellt skriftspråk kan i stället för 3 personens personliga pronomen användas det könsneutrala *vederbörande*”, enligt SAG (II: 271). Detta gäller vid icke-specifik referens (191):

191. *Vederbörande bör ha en god bildning och stor erfarenhet av internationell politik i allmänhet och den muslimska världen i synnerhet.* (newsvoice.se, 16.11.2015)

Det förtjänar att framhållas att det svenska pronomenet *hen*, till skillnad från dess franska motsvarighet *iel*, har en relativt utbredd användning, även om ökningen av användningen verkar ha avstannat:

Ända sedan debatten om *hen* kulminerade 2012 har det könsneutrala pronomenet blivit allt vanligare i svenska medier. Men under 2021 upphörde ökningen. Användningen av *hen* låg förra året på samma nivå som under 2020. Förra året gick det 114 *han* och *hon* på varje *hen*. Det var alltså första gången på tio år som *hen* inte gick framåt i bruket i medierna. Även 2020 gick det 114 *han* och *hon* på varje *hen*. *Hen* svarar för 0,9 procent av det sammanlagda bruket av pronomenen *han*, *hon* och *hen*. (Svensson 2022)

Det franska könsneutrala pronomenet *iel* (/jɛl/) (Fig. 12), som är en telekopbildning av *il* (‘han’) och *elle* (‘hon’), ingår med frekvensangivelsen *rare* (‘ovanligt’) i *Dico en Ligne le Robert* (s.v.), antagligen sedan 2021.

Nominativ			Ackusativ			Dativ		
M	F	KN	M	F	KN	M	F	KN
<i>il</i>	<i>elle</i>	<i>iel</i> (/jɛl/)	<i>le</i>	<i>la</i>	<i>le.a</i>	–	–	<i>lui</i>
M = Maskulinum; F = Feminium; KN = Könsneutralt genus								

Fig. 12: Personliga pronomen i nominativ, akkusativ och dativ, 3 person singular, i franska.³²

³² I katalanska finns de personliga subjektspronomenen *ell* (‘han’) och *ella* (‘hon’), samt det könsneutrala *elli* (‘hen’) (Duarte 2025).

Det används med såväl specifik (192–193) som icke-specifik (194) anaforsisk referens:

192. Marie Darah est *acteurice, auteurice, slameureuse, atelieriste socioculturel.le*. *Champion.ne* de Belgique et d'Europe de Slam en 2021, *iel* a édité chez Maelström *Depuis que tu n'as pas tiré*, récit entre conte et slam. Auquel *iel* a donné corps et voix avec Cloé du Trèfle au Rideau de Bruxelles. *Sous le Noir du Tarmac* paraît en 2022 chez le même éditeur. En 2023, *iel* est *nommé.e champion.ne international.e* à Chypre et reçoit un *African Artistic Award* en littérature. (centrelibrex.be, 08.06.2024)

'Marie Darah är skådespelare, författare, slam-poet och sociokulturell workshopledare. *Hen* blev mästare i Belgien och Europa i slam 2021 och *hen* har gett ut boken *Depuis que tu n'as pas tiré* hos Maelström, en berättelse mellan saga och slam. *Hen* har gett liv och röst åt den tillsammans med Cloé du Trèfle på *Rideau de Bruxelles*. *Sous le Noir du Tarmac* publicerades 2022 hos samma förlag. År 2023 blev *hen* internationell mästare på Cypern och mottog *African Artistic Award* i litteratur.'

193. *Ariel*³³ Dallaire a grandi entre les piles de livres et les forêts de conifères du Saguenay Lac St-Jean. *Iel* développe très tôt un amour compulsif pour les histoires morbides ou étranges. (programmation.salondulivredemontreal.com, 2024)

'Ariel Dallaire växte upp bland bokhögar och barrskogarna som omger Saguenay Lac St-Jean. *Hen* utvecklar tidigt en tvångsmässig kärlek till morbida eller märkliga berättelser.'

194. Jusque-là, on s'était toujours dit que les *salié.es* pourraient rentrer *coopérateurs.coopératrices*³⁴ quand *iels* le voudraient. (*Mouvements*, 2021, Pierre Pawin, Adeline de Lépinay, Cairn.info, cit. *Dico en Ligne le Robert*)

'Dittills hade vi alltid sagt att löntagare skulle kunna bli medlemmar i kooperativet när *de* ville.'

Som framgår av (194) har detta könsneutrala pronomen en pluralform, *iels* ('de'), bildad av *its* och *eltes* medelst teleskopering. De här som könsneu-

³³ *Ariel* är ett maskulint och feminint (könsneutralt) förnamn och *Arielle* är ett feminint förnamn. I detta exempel är bäraren av förnamnet *Ariel* en man.

³⁴ Det "inkluderande skrivsättet" använder normalt som framgått ovan *coopérateur.rice.s* eller *coopérateur.trice.s*. Här används hela maskulinformen *coopérateurs* och hela femininformen *coopératrices* efter varandra med en punkt mellan dem: *coopérateurs.coopératrices*.

trala betraktade pronomenen *iel* (/jɛl/) och *iels* (/jɛl/) ses ofta som en form av inkluderade språkbruk. I skriftspråket kan de möjligen ses som könsynliggörande i den mån som språkbrukarna känner igen *il* (/il/) och *elle* (/ɛl/), respektive *ils* (/il/) och *elles* (/ɛl/) i dessa, men i talspråket är det mer osäkert om språkbrukarna associerar till dessa maskulina och feminina pronomen, eftersom det inledande fonemet /i/ har ändrats till /j/.

Franska har inte någon könsneutral motsvarighet till svenskans könsneutrala objektsformer *hen* och *henom*, utan använder i standardspråket den maskulina ackusativobjektsformen *le* ('honom') (195) och den feminina ackusativobjektsformen *la* ('henne') (196), medan den standard-språkliga dativobjektsformen *lui* ('åt honom/henne') inte skiljer på maskulinum (197–198) och femininum (199) och alltså är könsneutral:

195. Un homme de 33 ans débarque chez *Pierre Bédier* pour **le** menacer. (lagazette-sqy.fr, 19.04.2022)
'En man på 33 år dyker upp hos Pierre Bédier för att hota *honom*.'
196. Avant de se barricader, il avait appelé *son ex-petite amie* pour **la** menacer de mort. (ouest-france.fr, 21.10.2024)
'Innan han barrikaderade sig hade han ringt sin ex-flickvän för att hota *henne* med döden.'
197. Il n'est pas bon que l'homme soit seul, *Émile* est homme; nous **lui** avons promis une compagne, il faut **la lui** donner. Cette compagne est Sophie. (Rousseau, Jean-Jacques, 1762, *Émile ou De l'éducation*, Wikisource, éd. de 1852)
'Det är inte bra att mannen är ensam, Émile är man; vi har lovat *honom* en följeslagerska, det är nödvändigt att ge *honom* en sådan. Denna följeslagerska är Sophie.'
198. Il demande le mot de passe pour l'adresse mentionnée dans le message, il faut **le lui** donner. (communaute.orange, fr, 12.12.2023)
'Han begär lösenordet för adressen som nämns i meddelandet, det är nödvändigt att ge *honom* det.'
199. « Oh! Monsieur, *mademoiselle Albertine* a oublié ces bagues. » – « Il faut **les lui** renvoyer ». (Proust, Marcel, 1925, *Albertine disparue*, Paris : LdP 2008 : 94)
'Åh! Herrn, fröken Albertine har glömt ringarna. – Vi måste skicka *henne* dem.'

Däremot är det möjligt, om än ovanligt, att använda en könsneutral ackusativform med hjälp av ”det inkluderandet skrivsättet” (*le.a*), som således inte är en teleskopbildning som *iel* (200):

200. En revanche, *s'iel* vous dit qu'*iel* a l'étoffe de la « Marraine la bonne fée » de Cendrillon, c'est qu'*iel le.a* considère *bienveillant.e* et *dévoué.e*. (ma-grande-taille.com, 13.09.2023)

’Å andra sidan, om *hen* säger att *hen* kan vara ”Gudmodern som är den goda fen” för Askungen, är det för att *hen* anser *henom* vara välvillig och hängiven.’

I svenska används det indefinita pronomenet *man* (201) i subjektform med icke-specifik referens (SAG II: 395):

201. Här mäts isen på [sjön] Runn: ”**Man** ska inte tro att **man** kan åka överallt.” Nu har isarna lagt sig runt om i Dalarna, men mildare väder väntas. (svt.se, 12.12.2024)

Vissa anser att det indefinita pronomenet *man* inte är ett könsneutralt pronomen, sannolikt på grund av homonymin mellan substantivet *man*₁ och pronomenet *man*₂, och använder därför i stället pronomenet *en* som subjektpronomen (202), ett bruk som finns sedan tidigare, men då karakteriserats som ”vardagligt”, ”dialektalt” (SO 2021, s.v.) eller ”folkligt” (Östergren 1981, s.v.) (203):

202. Om **en** vet vad **en** vill göra då är det också lättare att veta hur. (Instagram)

203. I mor, I förstår väl tecken och varsel, kan **en** tänka. (Adolf Johansson, 1889–1934, i Östergren 1981: *en*, s.v.)

I franska motsvaras det indefinita pronomenet *man* av *on* (204), vilket inte lett till några diskussioner om könsneutralitet eller könsinkludering, med största sannolikhet för att detta pronomen inte är homonymt med substantivet *homme* (205), även om det etymologiskt är olika kasusformer av samma ord:

204. IA générative. « C'est irréaliste de penser qu'**on** va avoir des données parfaites. Mais si **on** sait ce qu'**on** veut, **on** peut aller chercher ce dont **on** a besoin ». (actionco.fr, 18.03.2024)

’Generativ AI. ”Det är orealistiskt att tro att *man* kommer att ha perfekta data. Men om *man* vet vad *man* vill ha, kan *man* leta efter det *man* behöver.”’

205. « Si **un homme** échoue à concilier justice et liberté, alors **il** échoue à tout. » (major-prepa.com, 11.12.2024)

””Om *en människa* misslyckas med att förena rättvisa och frihet, då misslyckas *hon* med allt.””³⁵

Som hävdats ovan uttrycker de svenska och franska pronomenen *hen* och *iel* könsneutralt grammatiskt genus och de kan anaforiskt syfta på utrala eller neutrala (svenska) respektive maskulina och feminina (franska) nominalfraser med specifik eller icke-specifik referens. Om dessa könsneutrala pronomen också inbegriper det socialt konstruerade icke-binära könet är inte i första hand en språklig fråga, utan bör snarare studeras av den sociologiska genusvetenskapen (§ 1). Betydelsen av dessa pronomen skulle i ett dylikt perspektiv kunna vara 'människa som definierar sig som varken han eller hon eller som definierar sig som både han och hon'. För att man skulle kunna tala om ett icke-binärt grammatiskt pronomengenus, skulle det antagligen krävas att detta hade en egen form, exempelvis *hön* eller *hyn*, skild från det könsneutrala *hen*. Detta förhindrar inte att icke-binära personer kan omtalas med *hen* om de så önskar. Enligt SO (2021, s.v.) har *hen* två betydelser: 'könsneutral benämning på person som är omtalad, eventuellt implicit, i sammanhanget' och 'benämning på person som inte vill eller kan kategorisera sig som entydigt man eller kvinna' (*Jag föredrar att ni talar om mig som hen*). En omständighet som gör det svårare att definiera *hen* och *iel* som uttryck för ett icke-binärt grammatiskt pronomengenus är att icke-binära personer ofta önskar omtalas med *hen* och/eller *han* eller *hen* och/eller *hon* respektive *iel* och/eller *il* eller *iel* och/eller *elle*.

Denna svårighet att definiera det socialt konstruerade icke-binära könet och ett eventuellt grammatiskt icke-binärt pronomengenus blir tydlig om man betraktar vanan hos vissa sociala grupperingar att – såväl på svenska som på franska – använda sig av frågan ”Vilka är dina pronomen?” (206–208) och de svar (209–221) som kan ges på denna fråga.³⁶ I dylika frågor och svar används pronomenen *hen* och *han/hon* respektive *iel* och *il/elle* i första hand som *identitetsmarkörer* och i andra hand för att uttrycka en önskan att bli omtalad med dessa identitetsmarkörer:

³⁵ Om det franska pronomenet *on* inte är homonymt med substantivet *homme*, är detta i sig självt homonymt: *homme*₁ ('man') och *homme*₂ ('människa') (§ 2.2).

³⁶ Donald Trump reagerade mycket negativt när han fick denna fråga i en intervju efter att ha tillträtt som president i USA 2025 (*Svenska Dagbladet*, 22.02.2025, s. 51).

206. *Vilka är dina pronomen?* Det är i allmänhet bättre att ställa en besvärlig fråga än att hantera den obekväma att gissa och få[:] det är fel. (interpersonellt.narkive.se)
207. ”Jag heter *Suli* och mina pronomen är *han/honom/hans*, *vad är dina?*” (tttoolbox.net)
208. « *Quels sont tes pronoms?* » Si *quelqu'un*e* vous demande votre pronom et ne présente pas le sien, cela peut-être une bonne idée de le lui demander. (tttoolbox.net)
 ”Vilka är dina pronomen?” Om någon frågar om dina pronomen men inte presenterar sina egna, kan det vara en bra idé att fråga henom om hens pronomen.’
209. Även här på hemsidan och på Instagram är namnet bytt. Mitt *nya namn* är *Caspian*, jag är *transmaskulin* och *mina pronomen är han/honom/hans*. (freedomdogs.wordpress.com, 30.11.2022)
210. Jag trivs med den kropp jag har, och *mina pronomen är han och honom*. Men jag *gillar att ha feminina kläder* ibland. (*Nerikes Allehanda*, na.se, 31.05. 2024)
211. Jag har bytt namn. Heter numera Reike. Mina pronomen är *hen* och *den*. Jag är *ickebinär*. (instagram.com, 2022)
212. Jag är en *ickebinär* vokalist som går under namnen *Petra/Petrix* och mina pronomen är *hen/den/hon*. (konstkaren.se, 08.03.2021)
213. Hej! Jag heter *Sara*, mina pronomen är *hen/hon*. (publishme.se)
214. Jag heter *Jacko* och mina pronomen är *hen* och *han*. Jag är vice ordförande i RFSL Ungdom Öst. (facebook.com, 13.09.2016)
215. *Mina pronomen är alltid han och hon* och jag vill att *en* blandar fritt när *en* pratar om mig. (tidning.qx.se)
216. *Aujourd’hui, mes pronoms sont « elle », « la » et « iel »*. Mais ces pronoms n’ont pas toujours été les miens, car *je suis une femme transgenre*. (mapleleaffoods.com, 23.03.2023)
 ’I dag är mina pronomen *hon, henne* och *hen*. Men dessa pronomen har inte alltid varit mina, eftersom jag är transkvinna.’
217. Je m’appelle *Sasha* et mes pronoms sont *il/iel*. (tiktok.com)
 ’Jag heter *Sasha* och mina pronomen är *han/hen*.’

218. Je m'appelle *Aurélio*, j'ai 25 ans, mes pronoms sont *il / lui*, et je vis du côté de Louvain-la-Neuve. Je m'identifie comme *un homme trans pansexuel*. (federation-prisme.be)
 'Jag heter Aurélio, jag är 25 år, mina pronomen är *han/honom*, och jag bor i närheten av Louvain-la-Neuve. Jag identifierar mig som *en pansexuell transman*.'
219. Je suis *étudiant.e* en biologie, j'ai 20 ans et je suis *non binaire*. [...] Être non binaire, c'est une identité de genre, [...] un terme ombrelle qui regroupe tous ceux qui ne se définissent pas comme « homme » ou « femme ». La troisième étape, la plus compliquée, a été de *changer mes pronoms*. Jusque là j'acceptais tout, mais je me suis vite *rendu.e* compte que tout le monde me considérait toujours comme un « *il* ». J'ai décidé de les changer, il y a un an, passant de « *il* » à « *iel* » et d'utiliser l'*écriture inclusive*. (urbania.fr, 24.11.2020)
 'Jag studerar biologi, jag är 20 år gammal och jag är icke-binär. [...] Att vara icke-binär är en könsidentitet, [...] en paraplyterm som omfattar alla som inte definierar sig som "man" eller "kvinna". Det tredje steget, det mest komplicerade, var att ändra mina pronomen. Fram till dess accepterade jag allt, men jag insåg snabbt att alla fortfarande betraktade mig som en "han". Jag bestämde mig för att ändra dem för ett år sedan, från *han* till *hen* och att använda *det inkluderande skrivsättet*.'
220. *Cami*, 22 ans, ne se reconnaît pas dans un des deux genres (féminin versus masculin) de notre société. *Iel* nous explique ce qu'est la *non-binarité* et revient sur les idées reçues qui entourent *cette identité de genre*. (dailymotion.com, 09.12.20.21)
 'Cami, 22 år, känner sig inte hemma i något av de två könen (kvinnligt mot manligt) i vårt samhälle. *Hen* förklarar för oss vad icke-binaritet är och går igenom de fördomar som omger *denna könsidentitet*.'
221. En tant que *modérateur*ice* [...], c'est à vous de commencer le tour par : « Bonjour, je m'appelle *Serin*, mes pronoms sont *iel*, mes besoins sont satisfaits et je suis un bon *cuisinier*e*. » (tttool-box.net)
 'Som moderator är det du som ska börja rundan med: "Hej, jag heter Serin, mina pronomen är *hen*, mina behov är tillfredsställda och jag är en bra kock."

I detta sammanhang förtjänar en anomali i bruket av denna fråga och dess svar att framhållas. En artikel i *Svenska Dagbladet* (06.01.2025, s. 21) behandlar en icke-binär transperson som söker kärleken i form av en cis-kvinna. Denna transperson framhåller att hens pronomen är *hen*, men tillägger att ”det inte är så farligt att bli tilltalad [*sic!*] med fel pronomen”. Eftersom svaret på denna fråga alltid är ett eller flera tredjepersonspronomen, kan ingen bli tilltalad med ett dylikt eller flera dylika pronomen.³⁷ För att detta skulle vara möjligt skulle det krävas att språket hade olika genusformer i andrapersonspronomen, så som spanska har olika former i maskulinum och femininum i andra person plural: *vosotros* (’ni’) och *vosotras* (’ni’) (*Nueva gramática* I: 1168), vilket språktypologiskt är ovanligt.

5. SLUTORD MED TYPOLOGISKA OCH KOMPATIVA UTBLICKAR

Både svenska och franska har såväl grammatiskt som semantiskt genus. Substantiven är *kongruensgivare*, medan artiklar, adjektiv och pronomen är *kongruensmottagare* – *en man* (**han, hen**), *en kvinna* (**hon, hen**), *en elev* (**den, hen**), *en tavla* (**den**), *ett bord* (**det**), *ett barn* (**det, hen**), *den käre vännen* (**han, hen**), *den kära vännen* (**han, hon, hen**) – och uttrycker därmed grammatiskt genus (utrum och neutrum). Samtidigt anger substantiv som *man* och *kvinna* semantiskt genus (maskulinum och femininum). Pronomen som *kongruensmottagare* anger också grammatiskt genus genom sin blotta existens (maskulinum, femininum, könsneutralt genus, utrum, neutrum). I franska utgörs grammatiskt genus av maskulinum och femininum.

Finska har inte grammatiskt genus och substantiv kan inte fungera som *kongruensgivare*. Finska saknar bestämd och obestämd artikel, som därför inte kan fungera som *kongruensmottagare* och adjektiv har inte någon genusböjning. Substantiv som *mies* (’man’), *nainen* (’kvinna’) har dock semantiskt genus (maskulinum och femininum) i kraft av vad de betecknar (manliga och kvinnliga individer). Pronomenet *hän* (’hen’) refererar anaforiskt och könsneutralt till dem, men inte till *inanimata*.

I franska och svenska har förnamn semantiskt genus i enlighet med en namngivningsprocess som anpassats till namnbärares födelsekön. I båda

³⁷ I äldre svenskt språkbruk fanns en ”bianvändning” (Östergren 1981, s.v.), i vilken *han* och *hon* kunde användas som tilltalspronomen ”tillrättavisande”, ”nedlåtande” eller ”folkligt”: Hör **han**, Jansson, följ mä på kammarn, så får ja säga honom ett ord! (Albert Engström, 1869–1940), Tack ska **hon** ha själv. (August Blanche, 1811–1868). Enligt SAG (II: 268) användes tidigare också ”ett 3 personens personligt pronomen med titeltilltalsuttryck som korrelerat [...] med tydlig folklig klang: Nu måste direktören skynda sig om **han** vill komma i tid.”

språken framgår grammatiskt genus av kongruensmottagare som bestämd och obestämd artikel och adjektiv (*en liten Cyril, en liten Sylvie, den lille Cyril, den lilla Sylvie, un petit Cyril, une petite Sylvie, le petit Cyril, la petite Sylvie*), här illustrerade med (222–223), tidigare citerade som (96–97):

222. Quelques mois plus tard, le 28 septembre 2000, elle donne naissance à **un petit Cyril**. (parents.fr, 17.01.2017)

’Några månader senare, den 28 september 2000, föder hon **en liten Cyril**.’

223. Le 21 mars 1945 Madeleine accouche d'**une petite Sylvie**. (ladepeche.fr, 17.01.2017)

’Den 21 mars 1945 nedkommer Madeleine med **en liten Sylvie**.’

I finska saknas kongruensmottagare för förnamnens semantiska genus (224–225) och alla andra substantiv. Äändelsen *-n* på det attributiva adjektivet och förnamnen är en kasusändelse (Karlsson 2006b: 478):

224. Hän synnytti pienen Domenicon (ioamogesu.com, 29.03.2019)

’Hen – födde – liten – Domenico.’

’Hon födde en liten Domenico.’

225. Hän synnytti pienen Stefanian. (juhosaastamoinen.com, 16.06.2023)

’Hen – födde – liten – Stefania.’

’Hon födde en liten Stefania.’

Eftersom finskan saknar grammatiskt genus kan inte heller det predikativa adjektivet fungera som kongruensmottagare som fallet är i svenska och franska (226–229):

226. Taulu on kaunis. – **En** tavla/Tavlan är vacker. – **Un/Le** tableau est **beau** [/bo/].

227. Pöytä on kaunis. – **Ett** bord/Bordet är vackert. – **Une/La** table est **belle** [/bɛl/].

228. Mies on kaunis. – **En** man/Mannen är vacker. – **Un/L'**homme est **beau** [/bo/].

229. Nainen on kaunis. – **En** kvinna/Kvinnan är vacker. – **Une/La** femme est **belle** [/bɛl/].

Den viktigaste skillnaden mellan svenska och franska och andra romanska språk när det gäller yrkesbeteckningar (§ 2.3) är att det i svenska går att spåra en förändring från ett tudelat system (*författare* vs *författarinna*)

till ett system med en form, vilken tidigare hade maskulinum som semantiskt genus, och nu uppfattas som *könsneutral*, medan i franska har förändringen gått från ett system med en form (*auteur*) till ett tudelat system (*auteur* vs *autrice*, *auteure*) som i kraft av *könsspecifikationen* är *könssynliggörande*, för att sedan förändras vidare med hjälp av det inkluderande skrivsättet (*un.e auteur.rice*), som fungerar *könsneutralt*, samtidigt som det förblir *könssynliggörande*.

Denna förändring från *könsspecifikation* till den nuvarande *könsneutraliteten* i svenska förefaller inte föregås av en ”generisk” användning av könsneutralt maskulinum i svenskan, vilket däremot är fallet i franska, där den nuvarande *könsspecifikationen* föregås av en dylik användning av könsneutralt maskulinum (*un auteur* om både manliga och kvinnliga författare).

Denna skillnad mellan svenska och franska och andra romanska språk har antagligen att göra med att utrala animata substantiv i svenskan tillhör samma grammatiska genus (*utrum*), medan franska, italienska och spanska animata substantiv tillhör ett av de två olika grammatiska genusen (*maskulinum* eller *femininum*).

I italienska och spanska kan man således spåra en liknande förändring som i franska:

- Il femminile regolare di **avvocato** è *avvocata* e così si può chiamare una donna che eserciti il mestiere di avvocato. È in uso anche *avvocatessa* che però può avere tono scherzoso o valore spregiativo, come tradizionalmente hanno avuto diversi femminili in *-essa*. Alcuni poi preferiscono chiamare anche una donna *avvocato*, al maschile. (Garzanti 2008).

’Den regelbundna feminina formen av **avvocato** [’advokat’] är *avvocata* och så kan man kalla en kvinna som utövar yrket som advokat. Substantivet *avvocatessa* används också, men det kan ha en skämtsam ton eller en pejorativ valör, precis som traditionellt feminina former som slutar på *-essa*.³⁸ Vissa föredrar dessutom att kalla en kvinna för *avvocato*, i maskulinum.’³⁹

- **Abogado**, da. m. y f. (A veces se usa *abogado* como f.) (RAE 2009) ’*Abogado*, da. maskulinum och femininum (Ibland används *abogado* som femininum).’⁴⁰

³⁸ Samma ordbok framhåller dock att *professoressa* (’kvinnlig lärare/professor’) är den normala femininformen till maskulinformen *professore*. Femininformen *professora* förefaller betydligt ovanligare.

³⁹ Med detta menas könsneutralt maskulinum.

⁴⁰ Med detta menas normalt: med femininartikel: *una abogado*.

I italienska finner man numera framför allt ett *könsspecificerande* bruk med olika former för maskulinum (230) och femininum (231–232):

230. *Uno avvocato* di grande professionalità, mi ha saputo consigliare e far ottenere un risarcimento non scontato. (studioavvocatomarinelli.it, 14.11.2024)
'En mycket professionell advokat har kunnat ge mig råd och hjälpa mig att få en ersättning som inte var förväntad.'
231. Nasrin Sotoudeh è *una avvocat*a iraniana, da sempre impegnata sul terreno della difesa dei diritti umani. (questionegiustizia.it, 05.10.2020)
'Nasrin Sotoudeh är en iransk kvinnlig advokat, som alltid har varit engagerad i kampen för mänskliga rättigheter.'
232. *Un'avvocatessa siciliana*, ex berlinese, ha scritto un'utile guida sui programmi Erasmus+. (berlinomagazine.com, 14.06.2022)
'En siciliansk kvinnlig advokat, tidigare bosatt i Berlin, har skrivit en användbar guide om Erasmus+-programmen.'

Andra former av *linguaggio inclusivo* (Ferrari & Pecorari 2024, De Vecchis 2024) förefaller betydligt ovanligare, vare sig det gäller *könsneutral morfologi* (ändelsen *-u*) (233–234) eller *könsneutralt skrivsätt* där maskulin- och femininändelsen ersätts med en asterisk (*) (235–236), som inte är könssynliggörande, vilket franskans inkluderande skrivsätt är:⁴¹

233. Scopri i video relativi a Michele Dardano, *avvocatu* su TikTok. (tiktok.com, 16.12.2024)
'Upptäck videor relaterade till Michele Dardano, advokat på TikTok.'
234. Lyubov e Sacha non hanno ancora *unu avvocat*u. *Lu anarchicu* e *lu antifascistu russu* stanno raccogliendo fondi per assumerne *unu*. (ainfos.ca, 01.05.2023)
'Lyubov och Sasha har ännu inte en advokat. Den anarkistiska och den ryska antifascisten samlar in pengar för att anställa en.'
235. Fate pressione per avere *un** avvocat*. (g20ea.blackblogs.org)
'Pressa på för att få en advokat.'

⁴¹ På ett liknande sätt används i tyska som könsneutralt skrivsätt *Gendersternchen* ('genusstjärna: *') eller stor bokstav i *Lehrer*in* och *LehrerIn* för *Lehrer* ('lärare') och *Lehrerin* ('lärarinna'). Olika försök att göra detta könsneutrala skrivsätt (*Schreibweise*) brukbart i talspråket har gjorts och görs.

236. *Avvocat**, *sindac**, *ministr**. Il Comune di Napoli si è inventato la campagna Adotta un asterisco per superare lo stereotipo di genere e proporre l'uso dell'asterisco semineutro al termine di ogni parola rivolta a una persona. (*La Nuova Bussola Quotidiana*, lanuovabq.it, 16.11.2018)

'*Avvocat**, *sindac**, *ministr**. Kommunen i Neapel har lanserat kampanjen Använd en asterisk för att övervinna könsstereotyper och föreslår användningen av den semineutrala asterisken i slutet av varje ord som riktar sig till en person.'

Den italienska *Accademia della Crusca* ställer sig avvisande till bruk av asterisk och den könsneutrala ändelsen *-u*:

Nell'ambito di cui ci stiamo occupando l'asterisco, in fine di parola, sostituisce spesso la terminazione di nomi e aggettivi per "neutralizzare" (o meglio "opacizzare" [...]) il genere grammaticale: abbiamo così forme come [...] *car* tutt**. [...] Qualcuno ha proposto espressioni come *caru tuttu*, che a nostro parere costituiscono una delle inopportune (e inutili) forzature al sistema linguistico. (Paolo D'Achille, "Un asterisco sul genere", *accademiadellacrusca.it*, 24.09.2021)

Inom det område vi diskuterar ersätter asterisken i slutet av ord ofta substantiv och adjektivändelserna för att "neutralisera" (eller bättre "dölja" [...]) det grammatiska genuset: vi har alltså former som [...] *car* tutt** ('kära alla'). [...] Någon har föreslagit uttryck som *caru tuttu* ('kära alla'), vilket enligt vår åsikt utgör en av de olämpliga (och onödiga) påtvingade förändringarna av språkssystemet.

Även i spanska finner man framför allt ett *könsspecificerande* bruk med olika former för maskulinum (237) och femininum (238–240). Liksom i franska kan den feminina könsspecificationen endast framgå av den obestämda artikeln (*una*) (240). Maskulinformen används könsneutralt regelmässigt vid icke-specifik referens (241–242) och undantagsvis vid specifik referens (243):

237. *Un médico* estuvo trabajando en el Ártico durante la Guerra Fría. (elconfidencial.com, 18.03.2025)

'En läkare arbetade i Arktis under det kalla kriget.'

238. El asesinato de *una abogada* destapa una presunta red de prostitución en el Congreso peruano. (elpais.com, 19.12.2024)

'Mordet på en advokat avslöjar ett påstått prostitutionsnätverk i den peruanska kongressen.'

239. *Una médica* jujeña, al borde del llanto: “No hay camas, no hay oxígeno, estamos colapsados”. (infobae.com, 18.08.2020)
'En läkare från Jujuy⁴² nära tårar: ”Det finns inga sängar, inget syre, vi är överbelastade”.'
240. “*Una médico* estuvo toda la noche pendiente...” (elpais.com, 08.06.2020)
'En läkare vakade hela natten.'
241. Si *un abogado* es el encargado de defender a la víctima [...], él se encargará de preparar y presentar una denuncia o demanda y comparecer ante el tribunal. (universidadeuropea.com, 26.04.2023)
'Om en advokat är ansvarig för att försvara offret [...], kommer han att ansvara för att förbereda och lämna in en anmälan eller stämning och närvara vid domstolen.'
242. “*Un médico* puede trabajar hasta los 70 años, si las condiciones físicas y psíquicas son las adecuadas. [...]”, aclara a Univadis España Vicente Matas. (univades.es, 31.10.2022)
””En läkare kan arbeta fram till 70 års ålder, om de fysiska och psykiska förutsättningarna är de rätta. [...]”, förtydligar Vicente Matas för Univadis España.'
243. *Ana María* Matute es *un escritor* de España. (quizlet.com)
'Ana María Matute är en författare från Spanien.'

Liksom Franska Akademien, ställer sig den Spanska Akademien avvaktande inför olika former av *könsspecificerande* genusbruk och tycks mena att maskulinum ofta kan användas *könsinkluderande*, med andra ord *könsneutralt*:

La RAE [Real Academia Española] ha puesto de manifiesto en numerosas ocasiones que comparte por completo la convicción de que las mujeres y los hombres han de poseer los mismos derechos y los mismos deberes en las sociedades democráticas, y es igualmente consciente de que todavía no se ha alcanzado plenamente dicha equiparación entre nosotros. Entiendo, a la vez, que no se avanza hacia la consecución de tales logros modificando arbitrariamente opciones morfológicas, sintácticas y léxicas que el español comparte con muchas lenguas, sean románicas o no. La RAE ha recordado en sus documentos que las sociedades en las que se hablan lenguas que organizan de otra forma las propiedades morfológicas del género, así como las relaciones de concordancia, no son necesariamente más democráticas que la nuestra. Hemos argumentado en múltiples ocasiones que el género masculino es inclusivo (en español y en otras muchas lenguas) en un gran número de con-

⁴² Provins i Argentina.

textos, y hemos explicado también con detalle que el hecho de que no lo sea en algunos casos no debe llevar a la absurda conclusión de que no lo es nunca. (rae.se/noticia, 13.02.2024)

’RAE [Real Academia Española] har vid upprepade tillfällen klargjort att den fullständigt delar övertygelsen om att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och skyldigheter i demokratiska samhällen, och den är också medveten om att denna jämställdhet ännu inte har uppnåtts fullt ut hos oss. Samtidigt anser den att man inte kommer närmare att uppnå dessa mål genom att godtyckligt ändra morfologiska, syntaktiska och lexikala alternativ som spanskan delar med många språk, vare sig de är romanska eller inte. RAE har i sina dokument påmint om att samhällen där man talar språk som organiserar de morfologiska genusformerna och överensstämmelserna på ett annat sätt inte nödvändigtvis är mer demokratiska än vårt. Vi har vid flera tillfällen argumenterat för att maskulint genus är inkluderande (på spanska och många andra språk) i ett stort antal sammanhang, och vi har också i detalj förklarat att det faktum att det inte är det i vissa fall inte bör leda till den absurda slutsatsen att det aldrig är det.’

Även i spanska finns olika former av ”inkluderande skrivsätt”, som fungerar könsneutraliserande (244–246):

244. La perseverancia es fundamental para convertirse en *un buen abogad@*. (TikTok)

’Uthållighet är grundläggande för att bli en bra advokat.’

245. *L@s abogad@s* que estarán estos días de guardia para asistir a las personas que puedan ser detenidas son los siguientes: Alejandro Casado, Amalia; Carretero Miramar, José Luis (nodo50.org)

’De advokater som kommer att tjänstgöra de närmaste dagarna för att bistå personer som kan bli frihetsberövade är följande: Alejandro Casado, Amalia; Carretero Miramar, José Luis.’

246. Estamos en la búsqueda de *un/a abogado/a* del área mercantil y digital que sea una persona responsable (infojobs.net, 14.01.2025).

’Vi söker en advokat inom handels- och digitalrätt som är en ansvarsmedveten person.’

Det som på spanska kallas *lenguaje inclusivo* (García Negroni 2023) omfattar inte bara bruket av olika former för maskulinum och femininum (236–239) och ”inkluderande skrivsätt” (244–246), utan också den *könsneutrala morfologin* (ändelsen *-e*) som förefaller relativt sett vanligare (247–253), inte minst i argentinsk spanska (247, 251), än olika ”inkluderande skrivsätt”:

247. Buscamos *une abogade* para sumarse a nuestro equipo de Trabajo internacional. (*Centro de Estudios Legales y Sociales*, cels.org.ar, 16.08 2021)
'Vi söker en advokat för att ansluta sig till vårt internationella arbetsteam.'
248. Escucha este potente diálogo con *Pedro, une abogade, productore* del programa "Sin etiquetas". (instagram.com, 23.04.2023)
'Lyssna på denna kraftfulla dialog med Pedro, en advokat, producent av programmet "Sin etiquetas".'
249. *Le abogade* Baena, reconoce la guía el doctor Juan Bobadilla, docente del Departamento de Comunicación de la UAA [*Universidad Autónoma de Aguascalientes*], en el proceso en el que descubrió su identidad de género y comenzó una revolución que inició por su manera de expresarse. (locus.uaa.mx, 12.04.2023)
'Advokaten Baena, uttrycker sin erkänsla för vägledning till doktor Juan Bobadilla, lärare vid Kommunikationsavdelningen på UAA [*Universidad Autónoma de Aguascalientes*], i processen som ledde fram till att han upptäckte sin könsidentitet och började ett genomgripande förändringsarbete som inleddes med hans sätt att uttrycka sig.'
250. Mani pero te ves como *une chice* super millonarie. (tiktok.com, 05.11.2023)
'Mani jag ser dig ändå som en superrik person.'
251. Ana López es *une chique* de 16 años *estudiante secundarie* del Lenguas Vivas. (pagina25.com.ar, 31.07.2020)
'Ana López är en 16-årig elev som studerar vid gymnasieskolan Lenguas Vivas.'
252. Lucas: *seropositive y disidente* Lucas es *une chique* no binarie originario de Tarapacá, se crió en el seno de una familia cristiana. (cit. Obach, Alexandra, Sadler, Michelle & Carreño, Alejandra (eds), 2023, *Corporalidades, Sexualidades y Juventudes en un Chile Diverso*, Santiago de Chile: Universidad del Desarrollo.)
'Lucas: seropositiv och oliktänkande. Lucas är en icke-binär person från Tarapacá, uppvuxen i en kristen familj.'
253. *Aquelles* que son parte de esto y son *arrastrades encadenades* ante *vosotres* son silenciades por la solidaridad. (spanishdict.com)
'De som är en del av detta och släpas fram kedjade inför er förblir tysta av solidaritet.'

Liksom i spanska, finns i katalanska, vid sidan av *könspecificerande former – un autor* ('författare') och *una autora* ('författarinna') –, former med *könsneutral morfologi* med ändelsen *-i* (254–255):

254. Elie Marchand és *uni autori* i *artisti multidisciplinari*. L'any 2018, va cofundar Libre Course, una companyia de teatre feminista dedicada al teatre juvenil. (salabeckett.cat) 'Elie Marchand är en multidisciplinär författare och konstnär. År 2018 var hen med och grundade Libre Course, ett feministiskt teaterkompani inriktat på ungdomsteater.'
255. Capitano Barbaconyo és *uni autori*, multiinstrumentista, *productori* i *comedianti* migrant. (elprat.cat) 'Kaptan Barbaconyo är en migrerande författare, multiinstrumentalist, producent och komiker.'

I engelska finns ett inkluderande skrivsätt av tredje personens animata personliga pronomen i singular, *s/he, s(he)* ('han eller hon', 'hen'), som är könssynliggörande i skriften, men i uttalet är homofont med detta pronomens femininform *she* (256):

256. Does *s/he* use slang? If *the speaker* does use slang, HOW are the words slangy? Is it the slang of dialect? is it an aggressive slang? is it obscene? Does *s/he* use old-fashioned language? (*University of Washington*, faculty.washington.edu)

I engelska används också tredje personens personliga pronomen i plural, *they* ('hen') som könsneutralt pronomen med anaforisk syftning på *en* specifik person (257):

257. I knew certain things about ... *the person I was interviewing*. ... **They** had adopted their gender-neutral name a few years ago, when **they** began to consciously identify as nonbinary – that is, neither male nor female. **They** were in their late 20s, working as *an event planner*, applying to graduate school. (exempel från *Merriam-Webster Dictionary*, merriam-webster.com, 2025)

Detta bruk har importerats till svenskan på senare tid, även om det för närvarande är tämligen ovanligt och mest används av vissa ungdomar (258):

258. Jag vill träffa *Olli* varje dag, men **dom** bor tjugo mil ifrån mig (exempel från Sara Lövestam, ”Se upp – nu kommer ’dom’ i ny form”, *Svenska Dagbladet*, 11.04.2023)

För att utveckla forskningen om språkligt genus krävs att de olika språkens lexikon genomgås för att fastställa vilka typer som finns för att sedan kunna studera dessa typers statistiska förekomster. När det gäller det inkluderande skrivsättet och den inkluderande morfologin är korpusstudier av både typer och förekomster högst önskvärda.

Från en typologisk synpunkt är de språk som saknar grammatiskt genus, som finska och turkiska, i princip oproblematiska med avseende på de jämställdhetsinriktade samhällsideologierna, men det kunde ändå vara intressant att fråga sig om dessa samhällsideologier på något sätt påverkat dessa språk. Det visar sig exempelvis att i finska kan ett *yrkesbetecknande substantiv*, exempelvis *pappi* (’präst’), *könsspecificeras* genom att substantiven *mies* (’man’) och *nainen* (’kvinna’) bildar sammansatta substantiv tillsammans med yrkesbeteckningen ifråga, varvid *nainen* får formen *nais* (259–260):⁴³

259. Keminmaan seurakunnassa on henkilöstövajaus, kun seurakunnan ainoa **miespappi** on irtisanoutunut. (yle.fi, 14.08.2016)
’I Keminmaa församling råder det personalbrist sedan församlingens enda manliga präst har sagt upp sig.’
260. Etiopiassa **naispappi** on harvinaisuus (kirkkojakaupunki.fi, 04.06.2013)
’I Etiopien är en kvinnlig präst en sällsynthet.’

Ett annat fall av *könsspecification* i finskan utgörs av sammansatta substantiv med *emeritus* respektive *emerita* som förled (261–262):

261. Yhdysvaltain presidentti Donald Trump on **emeritusprofessori** Martti Koskenniemen mukaan ”väline”, jonka kautta maga-liike pyrkii muuttamaan kansainvälistä järjestelmää. (is.fi, 29.03.2025)
’Enligt emeritusprofessor Martti Koskenniemi är USA:s president Donald Trump ett ”verktyg” genom vilket MAGA-rörelsen strävar efter att förändra det internationella systemet.’

⁴³ I finska finns också ett mindre brukligt feminint suffix (-*tar*) som också anger en kvinnlig yrkesutövare. Substantivet *papitar* kan ofta översättas med *prästinna*: *On kunnia tavata Avalonin papitar*. (sv.glosbe.com/sv/fin) – ’En ära att möta Avalons prästinna.’

262. Lääketieteellisen tiedekunnan Vuoden Alumni 2019 on *emerita-professori* Marjukka Mäkelä. (helsinki.fi, 31.01.2019)
 ’Medicinska fakultetens Alumn 2019 är professor emerita Marjukka Mäkelä.’

BIBLIOGRAFISKA REFERENSER

- Ahlberg, Axel W, 1932, *Latinsk grammatik*, Stockholm: P. A. Norstedts & Söners Förlag.
- Alpheratz, My, 2018, « Français inclusif : conceptualisation et analyse linguistique », *Congrès Mondial de Linguistique Française*, SHS Web of Conferences 46, 13003.
- Anscombe, Jean-Claude, 2011, « ON-locuteur / ON-locutrice : quelques tribulations du genre dans les langues romanes », in: Corminboeuf, Gilles & Béguelin, Marie-José (eds), 315–338.
- Ayoun, Dalila, 2007, “The second language acquisition of grammatical gender agreement”, *French Applied Linguistics*, 16, 130–170.
- Beauvoir, Simone de, 1949, *Le deuxième sexe I–II*, Paris : Gallimard (Folio).
- Beckman, Natanael, 1895, *Bidrag till kännedomen om 1700-talets svenska huvudsakligen efter Sven Hofs arbeten*, Lund: Berlingska Boktryckeri- och Stilgjuteri- Aktiebolaget.
- Brown, Keith E. (ed.), 2006, *Encyclopedia of Languages and Linguistics*, Vol. 4, Oxford: Elsevir.
- Carrère d’Encausse, Hélène & Lambron, Marc, 2021, « Lettre ouverte sur l’écriture inclusive », <https://www.academie-francaise.fr/actualites/lettre-ouverte-sur-lecriture-inclusive>
- Corbett, Greville G., 2013, “Number of Genders”, in: Dryer, Matthew S. & Haspelmath, Martin (eds.), *WALS Online* (v2020.4) [Data set], Zenodo, <https://doi.org/10.5281/zenodo.13950591>, Available online at <http://wals.info/chapter/30>
- Corminboeuf, Gilles & Béguelin, Marie-José (eds), 2011, *Du système linguistique aux actions langagières. Mélanges en l’honneur d’Alain Berrendonner*, Bruxelles : De Boeck & Duculot.
- Dahl, Östen, 1999, “Animacy and the notion of semantic gender”, in: Unterbeck, Barbara & Rissanen, Matti (eds), 99–116.
- Dahl, Östen & Edlund, Lars-Erik (eds), 2010, *Språken i Sverige*, Stockholm: Norstedts (Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien & Sveriges Nationalatlas).
- De Cesare, Anna-Maria & Giusti, Giuliana, 2024, *Lingua inclusiva: forme, funzioni, atteggiamenti e percezioni*, Venezia: Edizioni Ca’ Foscari.
- De Vecchis, Kevin, 2024, “Osservazioni sulle strategie linguistiche di inclusioni in testi informativi d’ambito medico”, in: De Cesare, Anna-Maria & Giusti, Giuliana (eds), 75–96.
- Dewaele, Jean-Marc (ed.), 2005, *Focus on French as a Foreign Language: Multidisciplinary Approaches*, Multilingual Matters.

- Dubois, Jean, Giacomo, Mathée, Guespin, Louis, Marcellesi, Christiane, Marcellesi, Jean-Baptiste & Mével, Jean-Pierre, 1999, *Dictionnaire de linguistique et des sciences du langage*, Paris : Larousse.
- Dico en ligne Le Robert*, <https://www.dictionnaire.lerobert.com>
- Dictionnaire Français en ligne Larousse*, <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue>
- Dictionnaire historique de la langue française publié par l'Académie française*, 1885, III, Paris : Librairie de Firmin-Didot et Cie.
- Dixel Dictionnaire 2010*, Paris : Dictionnaire Le Robert, 2009.
- Duarte, J., 2025, *Catalan. Gender in Language Project*, www.genderinlanguage.com/catalan
- Elmiger, Daniel, 2023, « L'utre et le neutre : la binarité et l'altérité », *Glad! Revue sur le langage, le genre, les sexualités*, 15.
- Enger, Hans-Olav, 2024, "Gender, meaning and arbitrariness. Evidence from Norwegian (and Swedish)", *Finnish Journal of Linguistics*, 37, 9–23.
- Ernout, Alfred, & Meillet, Antoine, 1979 [1932], *Dictionnaire étymologique de la langue latine*, Paris : Klincksieck.
- Ferrari, Angela & Pecorari, Filippo, 2024, "L'inclusione di genere nei testi ufficiali, tra maschile inclusivo e pratiche di scrittura alternative. Le scelte della Svizzera multilingue con focus sull'italiano", *Lingue et culture dei media*, 8 (1), 82–94.
- García Negroni, María Marta, 2023, "Sexismo en el lenguaje, lenguaje inclusivo y construcciones subjetivas", *Revista Comunicación, cultura y política*, Vol. 14, Edición especial, online first.
- Gasquet, Béatrice de, 2010, « Genre », in: Azria, Régine & Hervieu-Leger Danièle (eds), *Dictionnaire critique des faits religieux*, Paris : Presses Universitaires de France, 431–439.
- Garzanti = Il grande dizionario Garzanti della lingua italiana*, 2008, Garzanti Linguistica.
- GGF = Abeillé, Anne & Godard, Danièle (eds), 2021, *La Grande Grammaire du Français*, I–II, Actes Sud, p. 382 et p. 979.
- GR = *Le Grand Robert de la langue française*, 1986, Paris : Dictionnaires Le Robert.
- GR = *Le Grand Robert de la langue française*, 2001, Paris : Dictionnaires Le Robert.
- Granfeldt, Jonas, 2005, "The Development of Gender Attribution and Gender Agreement in French: A Comparison of Bilingual First and Second Language Learners", in: Dewaele, Jean-Marc (ed.), 2005, 164–190.
- Gygax, Pascal & Zufferey, Sandrine, 2024, « [Droit de réponse] Comprendre la recherche expérimentale sur le genre grammatical : une réponse à de Saussure (2024) », *Langue française*, 224, s. 125–134.
- Hellquist, Elof, 1970 [1948], *Svensk etymologisk ordbok*, I–II, Lund: C. W. K. Gleerups Förlag.
- Härmä, Juhani, 1999, "Gender in French: A diachronic perspective", in: Unterbeck, Barbara & Rissanen, Matti (eds), 609–619.
- Ivars, Ann-Marie, 2010, "Gammalt möter nytt i Österbotten", in: Dahl, Östen & Edlund, Lars-Erik (eds), 58.
- Karlsson, Fred, 2006a, "Finnish", in: Brown, Keith E. (ed.), 474–475.

- Karlsson, Fred, 2006b, “Finnish as an Agglutinating Language”, in: Brown, Keith E. (ed.), 476–480.
- Krause, Wolfgang & Werner, Thomas, 1960, *Tocharisches Elementarbuch – Grammatik*, I, Heidelberg: Winter.
- Langacker, Ronald, W., 1987, *Foundations of Cognitive Grammar. Vol I: Theoretical Prerequisites*, Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, Ronald, W., 2008, *Cognitive Grammar. A Basic Introduction*, New York: OUP.
- Ledgeway, Adam & Maiden, Martin (eds), 2016, *The Oxford Guide to the Romance Languages*, Oxford: OUP.
- Lerond, Alain, 1980, *Dictionnaire de prononciation*, Paris : Librairie Larousse.
- Lewis, G. F., 1978, *Turkish Grammar*, Oxford: Oxford University Press.
- Lombard, Alf, 1990, *Språken på vår jord*, Stockholm: Symposion.
- Maiden, Martin, 2016, “Romanian, Istro-Romanian, Megleno-Romanian, and Aromanian”, in: Ledgeway, Adam & Maiden, Martin (eds), 91–125.
- Manesse, Danièle & Siouffi, Gilles, 2019a (eds), *Le féminin et le masculin dans la langue. L’écriture inclusive en questions*, Paris : ESF sciences humaines.
- Manesse, Danièle & Siouffi, Gilles, 2019b, « Introduction : les femmes et les hommes dans les mots », in: Manesse & Siouffi 2019a, 5–11.
- Merriam-Webster Dictionary*, <https://www.merriam-webster.com>
- Noreen, Adolf, 1904, *Vårt språk. Nysvensk Grammatik i utförlig framställning*, V, Lund: C. W. K. Gleerups förlag.
- Nueva gramática de la lengua española*, I–II, 2009, Asociación de academias de la lengua española, Madrid: Espasa Libros.
- Petitmangin, Henri, 1961, *Grammaire latine*, Paris : Éditions Nathan.
- Planelles Iváñez, Monserrat, 1996, « L’influence de la planification linguistique dans la féminisation des titres en France et au Québec », *Revue québécoise de linguistique*, 24 (2), 71–106.
- RAE = *Diccionario del estudiante. Real Academia Española*, 2009, Santillana Ediciones Generales S.L.
- SAG = Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik, 1999, *Svenska Akademiens grammatik (SAG)*, I–IV, Stockholm: Norstedts Ordbok.
- SAOB = Svenska Akademiens ordbok, www.svenska.se
- SAOL = Svenska Akademiens ordlista (SAOL), 1915, www.svenska.se
- SO = Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien, 2021, www.svenska.se
- Sato, Sayaka, Gyax, Pascal Mark, Gabriel, Ute, Oakhill, Jane & Escasain, Lucie, 2025, “Does Inclusive Language Increase the Visibility of Women, or Does It Simply Decrease the Visibility of Men? A Missing Piece of the Inclusive Language Jigsaw”, *Collabra: Psychology*, Vol 11: 1, 1–10.
- Renström, Emma Aurora, Lindqvist, Anna, Akbas, Gulcin, Hekanaho, Laura & Gustafsson Sendén, Marie, 2022, “Are Gender-Neutral Pronouns Really Neutral? Testing a Male Bias in the Grammatical Genderless Languages Finnish and Turkish”, *Journal of Language and Social Psychology*, 42, 2, s. 1–12.
- Rey, Alain (ed.), 2010, *Dictionnaire historique de la langue française*, Paris : Dictionnaires Le Robert.
- Tibblin, Julia, Gyax, Pascal, Van de Weijer, Joost & Granfeldt, Jonas, under utg., “Recognized but harder to integrate – An eye-tracking study of French Gender-fair forms during reading.”

- Svensson, Anders, 2022, "Hen står stilla i svenska medier", *Språktidningen*, <https://spraktidningen.se/artiklar/hen-star-stilla-i-svenska-medier>
- Tegnér d.y., Esaias, 1892, "Om genus i svenskan", in: *Ur språkens värld. Fyra uppsatser*, Stockholm: Bonnier 1922, 1–200.
- Unterbeck, Barbara & Rissanen, Matti (eds), 1999, *Gender in Grammar and Cognition*, Berlin & New York: Mouton De Gruyter.
- Vallauri, Edoardo Lombardi, 2025, "Sovraesteso"? Sul presunto sessismo del maschile non marcato", *La rivista il Mulino*, 05.02.2025, 1–12.
- Valley, Loïc, 2020, « Pronoms et langage », <https://www.noussommepartout.org/pronoms-et-langage/>
- Wessén, Elias, 1979, *De nordiska språken*, Almqvist & Wiksell Förlag AB: Stockholm.
- Yorkston, Eric & De Mello, Gustavo E., 2005, "Linguistic Gender Marking and Categorization", *Journal of Consumer Research*, 32, 224–234.
- Östergren, Olof, 1981, *Nusvensk ordbok*, I–V, Stockholm: Wahlström & Widstrand.

PILOTKORPUS

- Sarr, Mohamed Mbougar, 2021a, *La plus secrète mémoire des hommes*, Paris : Éditions Philippe Rey.
- Sarr, Mohamed Mbougar, 2021b, *Fördolt är minnet av människan*, översättning av Cecilia Franklin, Stockholm: Albert Bonniers Förlag.

RÉSUMÉ

Genre grammatical et sémantique en suédois et en français avec des perspectives comparatives et typologiques

Dans cet article, nous étudions le genre linguistique en comparant le suédois et le français, tout en y ajoutant des perspectives comparatives et typologiques.

Nous définissons le genre linguistique comme constitué d'un genre grammatical (également dit « formel ») et d'un genre sémantique.

Le genre grammatical est arbitraire et intrinsèque aux substantifs qui servent de donneur d'accord aux articles et aux adjectifs, qui sont des receveurs d'accord. Les pronoms ont un genre grammatical intrinsèque et servent de donneurs d'accord aux adjectifs, mais aussi de receveurs d'accord des syntagmes nominaux substantivaux.

Le genre sémantique est motivé et, subordonné au genre grammatical, il concerne les substantifs désignant les êtres animés.

En suédois, le genre grammatical des substantifs est constitué de l'utre (ou « le genre commun ») – *en man* ('un homme'), *en kvinna* ('une

femme'), *en tavla*, ('un tableau') – et du neutre – *ett bord* ('une table'), *ett barn* ('un/une enfant') –, alors que le genre sémantique des substantifs est constitué du masculin pour les substantifs qui désignent un être de sexe masculin – *en författare* ('un auteur') – et du féminin – *en författarinna* ('une autrice') – pour les substantifs qui désignent un être de sexe féminin.

En français, le genre grammatical des substantifs est constitué du masculin (*un homme*, *un tableau*) et du féminin (*une femme*, *une table*), alors que le genre sémantique des substantifs est constitué du masculin pour les substantifs qui désignent un être de sexe masculin (*un auteur*) et du féminin (*une autrice*) pour les substantifs qui désignent un être de sexe féminin. Dans ce cas, le genre grammatical et le genre sémantique coïncident en français, mais non en suédois, car les substantifs *författare* et *författarinna* relèvent de l'utre.

Les idéologies sociétales de parité influent depuis un certain nombre d'années sur le système des genres du suédois et du français.

En suédois, l'idéal de parité implique en premier lieu le « langage neutre ». Ainsi, le suédois préfère employer le substantif *författare* pour toute personne qui se consacre à ce métier. Le néopronom *hen* ('iel'), relevant du genre grammatical animé indifférencié connaît un succès relativement plus grand que le pronom correspondant du français : *iel*.

En français, l'idéal de parité implique, en revanche en premier lieu le « langage » dit « inclusif ». Ainsi, le français préfère employer les substantifs *auteur* et *autrice* pour les personnes qui se consacrent à ce métier en rendant ainsi *visible* qu'il s'agit aussi bien d'hommes que de femmes.

À la différence du suédois, le français dispose aussi de l'« écriture inclusive » (*un.e auteur.rice*) qui a la particularité de ne pas être oralisable. Quand elle est employé dans un syntagme nominal à référence non spécifique (*Nous cherchons un.e auteur.rice*), elle combine le « langage neutre » et le « langage inclusif », tout en *visibilisant* hommes et femmes.

Dans les autres langues romanes, il est possible d'avoir recours à un type particulier de « langage neutre » en remplaçant la forme masculine (esp. *un abogado*, it. *un avvocato*) et la forme féminine (esp. *una abogada*, it. *una avvocat*) par une forme indifférenciée (esp. *une abogadoe*, it. *unu avvocat*)

Dans une perspective typologique, les langues qui n'ont pas de genre grammatical, comme le finnois et le turc, ne posent pas de problème pour les idéologies sociétales de parité. Or, il pourrait être intéressant de se demander si ces idéologies ont modifié de quelque façon que ce soit ces langues.

SUMMARY

Grammatical and semantic gender in Swedish and French with comparative and typological perspectives

In this article, we study linguistic gender by comparing Swedish and French, while adding comparative and typological perspectives. We define linguistic gender as consisting of grammatical gender (also referred to as “formal”) and semantic gender. Grammatical gender is arbitrary and intrinsic to nouns that serve as agreement givers to articles and adjectives, which are agreement receivers. Pronouns have an intrinsic grammatical gender and serve as agreement givers to adjectives, but also as agreement receivers from noun phrases. Semantic gender is motivated and, subordinate to grammatical gender, it concerns nouns that designate animate entities.

In Swedish, the grammatical gender of nouns consists of the common gender (or “non-neuter”) – *en man* (‘a man’), *en kvinna* (‘a woman’), *en tavla* (‘a painting’) – and the neuter – *ett bord* (‘a table’), *ett barn* (‘a child’) –, while the semantic gender of nouns consists of masculine for nouns that designate a male being – *en författare* (‘a male author’) – and feminine – *en författarinna* (‘a female author’) – for nouns that designate a female being.

In French, the grammatical gender of nouns consists of masculine (*un homme, un tableau*) and feminine (*une femme, une table*), while the semantic gender of nouns consists of masculine for nouns that designate a male being (*un auteur*) and feminine for nouns that designate a female being (*une autrice*). In this case, grammatical gender and semantic gender coincide in French, but not in Swedish, as the nouns *författare* and *författarinna* fall under the common gender.

Societal equality ideologies have been influencing the gender systems of Swedish and French for several years. In Swedish, the ideal of parity primarily involves “neutral language”. Thus, Swedish prefers to use the noun *författare* for anyone engaged in this profession. The new pronoun *hen* (‘s/he’ in a gender-neutral sense), which falls under the category of undifferentiated animate grammatical gender, enjoys relatively greater success than the corresponding pronoun in French: *iel*.

In French, the ideal of equality primarily involves “inclusive language”. Thus, French prefers to use the nouns *auteur* and *autrice* for people engaged in this profession, thereby making it visible that it includes both men and women. Unlike Swedish, French also has “inclusive writing” (*un.e auteur.rice*), which has the particularity of not being pronounceable. When used in a noun phrase with non-specific reference (*Nous cherchons*

un.e auteur.rice ‘We are looking for un author’), it combines “neutral language” and “inclusive language”, while making both men and women visible.

In other Romance languages, it is possible to use a particular type of “neutral language” by replacing the masculine form (sp. *un abogado*, it. *un avvocato*) and the feminine form (sp. *una abogada*, it. *una avvocat(a)*) with an undifferentiated form (sp. *une abogado*, it. *unu avvocat(u)*).

From a typological point of view, languages that do not have grammatical gender, such as Finnish and Turkish, do not pose a problem for societal equality ideologies. However, it might be interesting to consider whether these ideologies have in any way modified these languages.

Författarens adress

Professor Hans Kronning
Institutionen för moderna språk
Uppsala universitet
Box 636/Thunbergsvägen 3L
756 26 Uppsala
hans.kronning@moderna.uu.se

